

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

İNSAN HAKLARINI İNCELEME

KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

3'üncü Toplantı
17 Mayıs 2017 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Yeneroğlu'nun, Komisyona yapılan bireysel başvurulara ve Silopi'de 2 çocuğun ölmesiyle neticelenen olayla ilgili Komisyon Başkanlık Divanı olarak heyet kurulduğuna, heyetin yerinde inceleme yapacağına ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Mustafa Yeneroğlu'nun, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunda uygulanan usul olarak alt komisyon üyesi olmayan Komisyon üyelerinin de alt komisyon raporlarına şerh koyabileceklerine ilişkin açıklaması

III.- KONU

A) ALT KOMİSYON RAPORLARI

1.- Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Kırıkkale F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu'na ilişkin görüşmeler

2.- Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Eskişehir H ve T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu

3.- Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun İstanbul Çocuk

Eğitimevi ve Ümraniye E ve T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu

4.- Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Balıkesir L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu

5.- Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Bursa H Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Ardahan Milletvekili Orhan Atalay'ın, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun önemine ve OHAL sürecinde Komisyon olarak daha fazla çalışılması gerektiğine ilişkin açıklaması

2.- Ankara Milletvekili Şenal Sarıhan'ın, ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin kuralların hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanmasının temel ilke olduğuna ve İstanbul Milletvekili Mehmet Metiner'in görüşmeler sırasında kendisine yönelttiği tavrı kınadığına ilişkin açıklaması

3.- İstanbul Milletvekili Mehmet Metiner'in, Ankara Milletvekili Şenal Sarıhan'ın açıklaması sırasındaki bazı ifadelerine ve kendisinden özür dilediğine, OHAL sürecinde devletin sistematik bir işkence ve kötü muameleye izin verdiği kanaatinde olmadığına ve cezaevlerinde böyle bir duruma rastlamadığına ilişkin açıklaması

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

3'üncü Toplantı

17 Mayıs 2017 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu saat 12.06'da açılarak üç oturum yaptı

Komisyon Başkanı Mustafa Yeneroğlu, Komisyona yapılan bireysel başvurulara ve Silopi'de 2 çocuğun ölmesiyle sonuçlanan olayı incelemek üzere kurulan heyetin Silopi'ye gideceğine ilişkin bir açıklamada bulundu.

Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Kırıkkale F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu görüşmeleri tamamlanarak,
Eskişehir H ve T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu,
İstanbul Çocuk Eğitimevi ile Ümraniye E ve T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu,
Balıkesir L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu,
Bursa H Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu,
Kabul edildi.

Ardahan Milletvekili Orhan Atalay, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun önemine ve OHAL sürecinde Komisyon olarak daha fazla çalışılması gerektiğine,

Ankara Milletvekili Şenal Sarıhan, ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin kuralların hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanmasının temel ilke olduğuna ve İstanbul Milletvekili Mehmet Metiner'in görüşmeler sırasında kendisine yönelttiği tavrı kınadığına,

İstanbul Milletvekili Mehmet Metiner, Ankara Milletvekili Şenal Sarıhan'ın açıklaması sırasındaki bazı ifadelerine ve kendisinden özür dilediğine, OHAL sürecinde devletin sistematik bir işkence ve kötü muameleye izin verdiği kanaatinde olmadığına ve cezaevlerinde böyle bir duruma rastlamadığına,

Komisyon Başkanı Mustafa Yeneroğlu, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunda uygulanan usul olarak alt komisyon üyesi olmayan Komisyon üyelerinin de alt komisyon raporlarına şerh koyabileceklerine

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 14.20'de toplantıya son verildi.

17 Mayıs 2017 Çarşamba**BİRİNCİ OTURUM****Açılma Saati: 12.06****BAŞKAN: Mustafa YENEROĞLU (İstanbul)****BAŞKAN VEKİLİ: Fatma BENLİ (İstanbul)****BAŞKAN VEKİLİ: Şenal SARIHAN (Ankara)****SÖZCÜ: Leyla ŞAHİN USTA (Konya)****KÂTİP: Ayhan BİLGİN (Kars)**

BAŞKAN – Komisyonun çok saygıdeğer üyeleri, Adalet Bakanlığımızın kıymetli temsilcileri, değerli basın mensupları; hepinize toplantımıza hoş geldiniz diyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun toplantısını açıyorum.

Yeterli çoğunluğumuz vardır.

Bugün malumunuz olduğu üzere, Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonumuzun hazırlamış olduğu raporları görüşmek üzere toplanmış bulunuyoruz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Yeneroğlu'nun, Komisyona yapılan bireysel başvurulara ve Silopi'de 2 çocuğun ölmesiyle neticelenen olayla ilgili Komisyon Başkanlık Divanı olarak heyet kurulduğuna, heyetin yerinde inceleme yapacağına ilişkin açıklaması

BAŞKAN - Öncelikle, Başkanlık sunuşları kapsamında sizlere Komisyona yapılan bireysel başvurularla ilgili bilgi vermek istiyorum. Komisyona 16 Mayıs 2017 yani dün itibarıyla ulaşan toplam başvuru sayısı 8.227'dir. Bu başvurulardan 7.894'ü hakkında işlem yapılmış olup geri kalanlar da yasal süresi içerisinde cevaplanacaktır.

Komisyonumuzca işleme alınan başvuruların konularına göre dağılımları da şu şekildedir: Memuriyete ilişkin sorunlar yani göreve iade talebi, mobbing ve diğer meseleler, 3.999 başvuru. Cezaevlerine ilişkin başvurular, bunun içerisinde keyfi tutum ve işlemler, fiziki koşullar, nakil talepleri, kötü muamele, sağlık sorunları gibi iddialarla ilgili 2.525 başvuru söz konusu. Yargıya ilişkin sorunlar 1.841, yasal düzenleme talebi, yasal düzenlemelerden şikâyet, 331. İşleme alınmayanlar yani dilekçe şartlarını taşıyamaması ve belli bir konuyu içermemesi sebebiyle işleme alınmayanlar, 222 adet. Yine, bunun ötesinde, Komisyonun girişimde bulunması ve yerinde inceleme talebi, 214. Eğitimle ilgili sorunlar, üniversite öğrencileri, YÖK, başörtüsü ve diğer konularla ilgili, 125. Bunun ötesinde, çeşitli sorunlar yani asker hakları, işçi sorunları, kolluk şikâyetleri, sağlık sorunları, maddi yardım talebi, iş talebi, sosyal güvenlik işlemlerinden şikâyet gibi hususlarla ilgili de 565 başvuru var. Bunların ötesinde, Komisyona yapılan başvurulardan hareketle kötü muamele ve işkence iddiaları üzerine Komisyonumuz tarafından cumhuriyet başsavcılıklarına yapılan suç duyuruları adedi dün itibarıyla 55 idi.

Yine, geçen hafta Komisyonumuzun Başkanlık Divanı, Silopi'deki bu acı olay, iki yavrumuzun ölmesiyle neticelenen olayla ilgili de bir inceleme heyeti oluşturulması ve önümüzdeki hafta Silopi'de yerinde incelemenin gerçekleştirilmesi noktasında heyet kurdu, ilgili arkadaşların bu konuyla ilgili bilgisi var. Özellikle tüm partilerimizin katılması noktasında hassasiyet gözettik, arkadaşlar haberdarlar. Zannedersem 24-25 tarihleri arasında Silopi'de heyet olarak incelemeler yapılacak.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Bu bilgi kesinleşti galiba, değil mi?

BAŞKAN – Tabii, kesinleşti. Tarihle ilgili bir şey vardı, o da neticelendi.

III.- KONU

A) ALT KOMİSYON RAPORLARI

1.- Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Kırıkkale F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu'na ilişkin görüşmeler

BAŞKAN - Çok değerli üyelerimiz, gündemimizin ikinci maddesi olan ceza infaz kurumları inceleme raporlarının görüşülmesine geçiyoruz.

İlk sırada Kırıkkale F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu yer almaktadır.

Ben anılan incelemeyi gerçekleştiren ve raporlayarak Komisyonumuza takdim eden Alt Komisyon adına Alt Komisyon Başkanımız Sayın Mehmet Metiner'e sözü bırakıyorum.

Buyurun Sayın Metiner.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Bu arada görsel basına da teşekkür ediyorum. Son bir görüntü alalım, ondan sonra şey yapalım inşallah.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Değerli arkadaşlar, hepinizi sevgiyle selamlıyorum.

Sadece Kırıkkale F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuyla ilgili konuşuyorum. Diğer...

BAŞKAN – Tabii, gelecek onlar sırasıyla.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Tabii, sonuçta bir raporlama yaptık. Gördüğümüz eksiklikler bu raporda yazılıdır. Dolayısıyla, rapor önünüzde durduğuna göre benim çok uzun boylu konuşmama hiç gerek yok. Eğer rapor üzerinde konuşmalar yapılırsa bu çerçevede birtakım öneriler, eleştiriler gündeme gelirse Alt Komisyon Başkanı olarak bu konudaki mülahazamı daha sonraya bırakıyorum.

Biz gittik, gördük, şimdi raporumuzla konuşuyoruz. Varsa bir eksiklik elbette ki tashih ederiz, gerekli düzeltmeleri yeniden yaparız.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben Kırıkkale F tipi cezaeviyle ilgili, yine, milletvekillerimize arzu ederlerse söz verebilirim. Akabinde de Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü temsilcilerine söz vereceğim. Söz almak isteyenler sisteme girerlerse buradan takibi kolay olur.

Mahmut Bey, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Değerli Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli bürokratlar, basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle bu çalışmaya emeği geçen arkadaşlara ben teşekkür ederim.

Fakat bir önceki dönem Sayın Metiner'le birlikte aynı Komisyonun üyesiydik, birlikte de epey çalıştık ancak 26'ncı Dönem ve 24'üncü Dönemi karşılaştırdığımız zaman 24'üncü Dönem daha aktif, daha etkin bir şekilde çalışıyor idi ve alt komisyonlara da -bunu hiçbir parti ayrımı yapmaksızın, bir milletvekili olarak söylüyorum, insan olarak söylüyorum, eleştirim herkese, yani kim kendi üstüne alırsa alsın- seçilen üyeler mümkün olduğu kadar, azami çoğunlukta arkadaşlarımız katılırlardı. Görebildiğimiz kadarıyla bu raporların hepsine istisnasız ya 2 kişi, en fazla 3 kişi katılmıştır ve mümkün

olduğunca ilgisiz, alakasız kalınıyor ki biz İnsan Hakları Komisyonu üyeleri olarak ilgisiz alakasız kalamayız bu hak ihlallerine. Alakasız, ilgisiz kalmak demek, bu insan hakları ihlalinin büyümesine de göz yummaktır, buna iştirak etmek anlamına gelir ki bunu belki ağır bir eleştiri ama istirham ediyorum, hepimizin bu duruşlarımızı yeniden gözden geçirmemiz gerekiyor.

Şimdi, genel itibarıyla baktığımız zaman burada gerek tutuklu ve gerek hükümlülerin hakları açısından, genel haklar açısından, barınma hakkı, muayene hakkı, sağlık hakkı, yani hükümlünün beslenme hakkı, eğitim, boş zamanlarını değerlendirme hakkı, kütüphane ve kurslardan yararlanma hakkı, eğitim hakkı, tek tek baktım, ziyaretçilerle görüşme hakkı, mektup, telefon, telgraf hakları, din ve vicdan özgürlüğü, izin kullanma haklarına baktığımız zaman raporda... (Bu bölüm ses kaydı olmadığı için yazılamamıştır)

BAŞKAN – Çok özür diliyorum, kayıtlı ilgili bir sorun çıkmış.

Toplantıya ara veriyorum.

Kapanma Saati: 12.18

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 12.21****BAŞKAN: Mustafa YENEROĞLU (İstanbul)****BAŞKAN VEKİLİ: Fatma BENLİ (İstanbul)****BAŞKAN VEKİLİ: Şenal SARIHAN (Ankara)****SÖZCÜ: Leyla ŞAHİN USTA (Konya)****KÂTİP: Ayhan BİLGİN (Kars)**

BAŞKAN – Evet, buyurun Ayşe Hanım.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Yani, dediğim gibi, Komisyon üyesi arkadaşlarla ilgili, bence, birkaç cümle söylenip başlanabilirdi. Niye bunu söyledim? Bu, aslında raporla da ilgili olduğu için söyledim çünkü dediğim gibi, bu arkadaşımız alt komisyon üyesi ve bugün bu raporla ilgili en sağlıklı olarak bizim muhalefet şerhimizi, bizim sözümüzü söyleyebilecek arkadaş ve şu anda burada yok ve bence, bu, Komisyon adına büyük bir eksiklik. Zaten biz, milletvekillerinin dokunulmazlıklarıyla ilgili, tutuklu yargılanmalarıyla ilgili defalarca bir sürü şey söyledik ama bu artık gerçekten hak ihlallerinin savunuculuğunu yapan ya da bu hak ihlalleriyle ilgili olarak çalışma yürütenlerin bir kere de kendilerinin hak ihlaline maruz kalmasıyla ilgili bir durum.

Ve bu raporları da biz biraz inceledik. Tabii, şu anda bize sunulan üzerinden incelemek zorunda kalıyoruz çünkü bire bir bir izlenimimiz yok. Çünkü bir de biz HDP milletvekilleri olarak gidip cezaevlerinde bir inceleme yapamıyoruz, kendi adımıza gidip bir görüş yapamıyoruz. Kendi milletvekili arkadaşlarımızla dahi görüşemiyoruz, oradaki koşullarla ilgili bilgi alamıyoruz.

Bunun yanında, cezaevlerine yazdığımız mektuplarla ilgili hakkımızda soruşturmalar başlıyor. Şu anda bana ve Burcu Çelik'e ve galiba birkaç arkadaşla daha gelen bir fezleke var. Cezaevinde hak ihlallerinin tespiti ve bize ulaşmaları adına çünkü biz bir siyasi partiyiz ve bizim kendi bünyemizde oluşturduğumuz bir cezaevi komisyonu var, yani buradakinin haricinde. Gidip orada görüş yapamadığımız için cezaevlerine mektuplar gönderdik ve bunu çok yasal yollarla, PTT Kargo yoluyla gönderdik, cezaevinin denetiminden geçen bir şey ama bu yazdığımız mektuplarla ilgili dahi bizim hakkımızda şu anda başlatılan soruşturmalar ve Meclise gelen fezlekeler var.

Yani, bu koşullarda, bizim gerçekten, cezaevlerindeki mevcut sorunların tespiti ve çözümü konusunda tamamen önümüz kapatılmış durumda. Onun için, sadece bize gelen kısıtlı bilgilerle, ailelerin bilgileriyle, yine OHAL nedeniyle avukatların kısıtlı olarak yaptığı görüşmelerle bir şekilde biz cezaevleriyle ilgili sıkıntıları aktarmaya çalışıyoruz.

Bizim derdimiz, gerçekten “Cezaevlerinde sıkıntı var.” diye bağırıp çağırıp bunun üzerinden siyaset yürütmek değil, bu hepimizin meselesi arkadaşlar. Bugün, burada çözemediğimiz şeyler gidiyor, AİHM’de -Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde- Avrupa’nın bilmem neresinde gelip karşımıza çıkıyor. Bu, bütün ülke açısından sıkıntılı bir durum. Yani, bu ülkenin itibarı zedelendiğinde hepimiz açısından sıkıntılı bir durum oluşuyor çünkü Avrupa’ya gittiğimizde, biz de bu ülkenin vatandaşı olarak şöyle bir durumla karşılaşıyoruz: Demokrasinin artık kalmadığı, cezaevlerinde sistematik işkencelerin olduğu, hak ihlallerinin olduğu bir ülke olarak yansıtılmış oluyor.

Onun için, meselelerin uluslararası alanlara taşınmadan ya da dünyada artık gerçekten hukukun, adaletin, insan haklarının tamamen yok sayıldığı bir ülke tanımından çıkabilmek için gerçekten öncelikle bizim, HDP olarak cezaevlerine gidiş konusunda önümüzün açılması gerekiyor. Yani,

bizim oraya gidişimiz zaten her gittiğimizde kayıt altına alınıyor. Yani, bunu bizi terörize ederek yani bizim hakkımızda hazırlanan fezleke “suç ve suçluyu övmek” yok işte “talimat vermek.” Yani, şunu söyleyeyim: Bir örgüt üyesi talimat verecekse ya da bir örgüt yöneticisi, kalkıp PTT Kargo vasıtasıyla göndereceği bir mektupla mı talimat verecek? Yani, bu, hayatın olağan akışına aykırı. Yani, biz mademki böyle bir örgütüz, kalkıp cezaevlerine talimat gönderiyoruz, kalkıp bu yolla bir talimat yollayacak değiliz herhâlde, bunun başka usulleri neyse bu bulunur herhâlde daha başka yollarla.

Yani, onun için, dediğim gibi, öncelikle bu soruna bu Komisyonun acilen bir el atıp bu meseleyi çözmesi gerekiyor çünkü en asli olarak sorumlu olan komisyon bu Komisyonudur. Ama maalesef biz aylardır bir araya gelmediğimiz için belki bugün, dediğiniz gibi, daha geniş konuşuruz.

Ama şu elimizdeki rapora baktığımız zaman, yani dili, üslubu tamamen mazeretlerle dolu. Yani, bunu arkadaşlar kendilerine siyasi, ideolojik bir yaklaşım olarak algılamasınlar. Gerçekten meselemiz sorunu çözmek, oradaki ihlalleri en aza düşürmek. O insanlar cezaları, suçları ispatlanana kadar suçsuzdurlar. Veleve ki ceza aldılar, bu cezanın ne olduğu nettir, orada hürriyetinden yoksun kalma cezasıdır, bunun yanında başka cezalar verme gibi bir hakkımız yok. Ama bakın, insanlar leğen almak için ya da paspasa ayrıca daha uzun bir sopa almak için öyle bir prosedürden geçiyor ki işte sağlık raporu alacak, yok, bilmem ne alacak. Yani ve bu olağan bir şeymiş gibi geçiyor. Yani, bu, olağan bir durum değil, bir leğen almak için insanlar gidip sağlık raporu alacak, doktordan bilmem ne yapacak. Yani, böyle bir durum olabilir mi? Bir yıl, bir ay bu prosedürlerin gerçekleşmesini bekleyecek. Bu, aslında, o insanlara o istedikleri şeylerin verilmemesi için yaratılan bir mazeretten başka bir şey değil, bunu hepimiz biliyoruz. Ama bu rapora bu dille geçmiş olması gerçekten hepimiz açısından bence konuşulması ve öz eleştiri verilmesi gereken bir mevzu. Yani, böyle bir raporu biz çözümimiz üzerinden değil, hepimiz sorunları tespit edelim.

Sonuçta, kol kırılır yen içinde kalır deyip orayı görmezden gelirse gördük, aylarca insanlar cezaevinde açlık grevinde oturdu ve biz burada bir Komisyon toplantısı yapamadık, bir araya gelemedik. Peki, bütün dünya duydu. Ne oldu? Çözüldü mü? Bütün dünya şu anda “Türkiye’de gerçekten cezaevlerinde işkence var.” diyor. Yani, bu ülkeyi bu kadar itibarsızlaştırmaya hakkımız var mı bizim? Altmış küsur gün biz bu Komisyonu toplayamadık.

İnsanlar diyor ki: “İnce arama yapılıyor.” ve biz birazdan birkaç ihlali bütün cezaevleri üzerinden ifade ederiz. Yani, insanlar görüşe gittiği zaman ince aramadan geçiriliyor. Bakın, bir ara söylediğimizde, ince aramayla ilgili bir sürü şey söylendi ama insanların onurunu zedeleyecek şekilde, gerçekten artık itibarsızlaştıracak şekilde bir aramadan geçirilmesinin hukuki hiçbir tarafı olamaz, ahlaki bir tarafı da olamaz. Ama bu raporlara bu böyle geçiyor. Bunu tartışalım. Bunu nasıl çözebiliriz diye konuşmamız gerekiyor.

Şu anda cezaevlerinde yüzlerce, binlerce hasta tutsak var. Bakın, bizim ara ara sizinle görüştüğümüz, ara ara Bakanlığa ulaştırmaya çalıştığımız, ara ara dilekçelerle size ilettiğimiz binlerce hasta tutsak var ve bu insanlar ölümle burun buruna. Cenazelerinin çıkmasını bekliyorsak bunu söyleyelim. Ama nasıl çözeceğiz? Bu insanların zaten ömürlerinin kalmış birkaç ayı yani onlara orada işkence etmeye bir gerek var mı? Onlar çıktığında topluma nasıl bir zarar verecekler? Hiçbir zararları yok. Sadece kalan ömürlerini dışarıda huzur içerisinde yaşamak istiyorlar. Ama bir hasta tutsak, kanser hastası olmasına rağmen Diyarbakır’dan Elâzığ’a sürgün ediliyor. Hiçbir şey yokmuş gibi, bu cezaevleri bu kadar çok normalmiş gibi biz aylarca toplantı yapamıyoruz. Bizim bundan daha önemli bir işimiz var mı gerçekten? Yani insan onurunun, insan hak ve özgürlüğünün gerçekten bu kadar ihlal edildiği bir dönemde bizim daha önemli başka bir işimiz var mı? Başımızı yastığımıza koyduğumuzda gerçekten kendimizi çok mu iyi hissediyoruz? Hiçbir şey yokmuş gibi davranmayalım.

Ve hiç bilmiyoruz, Türkiye maalesef öyle bir hukuk sistemi içerisinde ki dün burada konuşan arkadaşlarımız bugün o muamelelere maruz kalıyor, bakın, Burca Çelik ve diğer bütün milletvekili arkadaşlarımız. Biz size bunu rapor şeklinde de sunarız. Günlerce, hatta aylarca tek başına, tecrit sistemi uygulandı, bir milletvekili tek başına bir odada tutuldu. Bir milletvekili arkadaşımız, Sayın Gülser Yıldırım, şu anda hasta, dizinde rahatsızlığı var, hastaneye gidiyor ama sıra olmadığı için geri getiriliyor ve bunun gibi birazdan daha detaylı olarak tek tek anlatırız bunları.

Yani, bir Meclis kendi milletvekiline sahip çıkmıyorsa eğer, o, cezaevlerinde hak ihlallerine uğruyorsa burada genel çerçevesini çizdiğimiz rapor üzerinden konuşmayalım, doğru söylüyorsunuz. Bunların hepsini çözmek için, bence, bugün kaç saat sürüyorsa sürsün, bütün işlerimizi bir tarafa bırakıp gerçekten bu sorunun çözümü için uğraşalım, özellikle hasta tutsaklar meselesiyle ilgili ve diğer hak ihlalleriyle ilgili olarak. Ama hasta tutsaklarla ilgili, bence, bu Komisyonun gerçekten bir inisiyatif alıp bir alt komisyon kurması gerekiyor. Tasnif edelim.

Biliyorsunuz, Adli Tıp kurumunda bir sürü cemaatçi çıktı. Şu anda hepsi cezaevinde ama bizim bir sürü çalışanımız, HDP'li yöneticimiz, arkadaşlarımız ya da vatandaşlar, her neyse, şu anda cezaevinde, bu raporlar üzerinden cezaevinde tutuluyorlar. Adli Tıp kurumu bunlarla ilgili rapor vermiş, bu insanlar cezaevinde kalamayacak durumdalar. O kişiler tutuklanmış. Demek ki bir suçları var ki tutuklanmış ama o insanlar o raporlar üzerinden cezaevindeler, bunları tespit edelim. Gerçekten, son dönemlerine gelen ve cezaevi koşullarının uygun olmadığı insanlarla ilgili ne yapabiliriz, onları konuşalım. Ama özellikle bu komisyonların gidişi açısından bizim buraya bir şerh koyamamamız ve önümüzdeki süreçte bu cezaevlerine gidip tespit yapamamamız ayrıca sıkıntılı bir konu ve dediğim gibi, ilk, HDP milletvekilleri niye gidemiyor diye konuşalım ve bunu çözelim.

Ya, biz oraya gidince büyük bir sıkıntı çıkmayacak, biz gelip yine seyredeceğiz bunları. Nasıl ki bize gelen bütün mektupları, cevapların hepsini getirdik; bunu cezaevi idareleri de biliyor, gelip İnsan Hakları Komisyonunun kendisine verdik. Buyurun, burada sıkıntılar var ama bunu tespit edin diye size getirdik. Bunlarla ilgili bence sistematik bir şekilde konularımızı, gündemimizi belirleyip bunlar üzerinden de konuşabiliriz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, ben teşekkür ediyorum Sayın Vekilimize.

Tabii, konularımızı teknik düzeyde konuşursak yol alabiliriz. Yani şimdi, tabii, siz birçok konuya girdiniz, birçok ihlal iddiasını ifade ettiniz, bunlarla ilgili bize somut, teknik düzeyde gelen bütün meseleleri biz takip ediyoruz. Bunun ötesinde, gerekirse suç duyurusunda bulunuyoruz. Ancak her halükârda Adalet Bakanlığımıza veyahut da gözaltı çerçevesinde bir durumsa farklı birimlere iletiyoruz, bunların takibini yapıyoruz.

Şimdi, aynı zamanda alt komisyonumuz da bu manada üzerine düşen sorumluluğu yerine getiriyor. Ben teknik düzeyde meseleleri takip edecek olursak yol alacağımızı düşünüyorum.

Bunun dışında, tabii, ifade ettiğiniz bazı konular var; bizim görev alanımız içerisinde olmayan hususlar da var. Sonuçta cezaevleri ziyaretiyle ilgili netice itibarıyla, takdir edersiniz ki bizim İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu olarak görev alanımızda olmayan hususlar var. Tabii ki bu konularla ilgili şahsi görüşlerimiz var ama bu şahsi görüşlerimizi burada açıklarsak tamamen farklı bir tartışma içerisine gireceğiz. Dolayısıyla bence yol alma noktasında, siz de onu ifade ediyorsunuz, “Bizim temennimiz bu, yol alalım ihlal iddialarıyla ilgili.” diyorsunuz. Bunları teknik düzeyde konuşursak,

arkadaşlarımız da burada, bunlara cevap verecekler ve bu şekilde biz de not alıyoruz. Buna rağmen eksik durum söz konusu ise bunun takibi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu veya alt komisyon tarafından zaten yerine getirilecektir.

Ben arkadaşlarımıza söz vermeden önce son olarak Alt Komisyon Başkanımıza söz veriyorum. Akabinde inşallah Adalet Bakanlığımızdan yetkililere söz vereceğim.

Buyurun.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Yani sanıyorum, yöntemde anlaşılamayacağız. Ben de genel çerçeve itibarıyla birkaç şey söyleyeyim münhasıran bu ziyarette bulunduğumuz cezaevleriyle ilgili.

Bütün içtenliğimle şunu söylüyorum: Ziyarette bulunduğum cezaevleriyle ilgili bir tek darp, tehdit, cebir, işkence iddiasına rastlamadık, bunu ifade eden bir tek tutuklu ve hükümlüye de. Buna PKK’lı tutuklu ve hükümlüler de dâhil, başka suçlardan içeride yatan tutuklu ve hükümlüler de dâhil.

Şimdi, dünyanın ne dediğinin elbette ki bir önemi var ama niçin dediğinin de önemi var, bu ayrı bir tartışma konusu. Ben Komisyon Başkanı olarak herhangi bir şeyin üstünün örtülmesine izin vermem. Orada işkence varsa, hele sistematik bir işkence varsa, kim ki bunun karşısında sessiz kalırsa dünyanın en lanetli insanı olsun ama kim ki incelediğimiz bu cezaevlerinde -başka cezaevlerini bilmiyorum, oralarda olabilir, gidip görmediğimiz için- buralarda işkence olduğunu söylüyorsa bence çok büyük bir yalan ve iftira bu, doğru değil bu.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Öyle bir şey söylemedim Sayın Metiner zaten.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Ben size cevap olsun diye değil...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ama sizin şu anda üslubunuz sanki ben böyle bir şey söylemişim gibi. Biz dedik ki arkadaşımız olmadığı için ben somut bir şey söyleyemiyorum.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Ayşe Hanım, arkadaşınız konusunda da konuşuruz, sizin arkadaşınız bizim arkadaşımız.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Tamam işte, olmadığı için çok net söyledim zaten.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Ama şu an incelediğimiz bu cezaevleriyle ilgili olarak konuşuyoruz. Bu cezaevleriyle ilgili bir tek işkence iddiasına rastlıyor olsaydık gereğini yapardık. Ha, bizden sonra yapılmışsa onu bilemiyorum, tekrar gideriz. Ama cezaevlerimizde sistematik bir işkence olduğu iddiası asla doğru değildir.

SAİT YÜCE (İsparta) – Siz “Söylemedik.” diyorsunuz ama bu yazılı beyanda var, burada, bakın, kötü muamele yapıldığı ve hak ihlalleri...

MEHMET METİNER (İstanbul) – Bir diğer husus Başkanım: Kırk gün referandum çalışmasında bulunduk. Meclisin gündemini hepimiz biliyoruz. Çoğu zaman cezaevlerine gittiğimizde...

BAŞKAN – Kırk gün, yetmiş beş gün...

MEHMET METİNER (İstanbul) – Hepimiz sahadaydık yani, Meclis toplanmamıştı. Takdir edersiniz ki referandum çalışmalarını bırakıp da cezaevlerini dolaşamayız yani. Meclis çalışmıyorken de dolaşamayız. Aynı zamanda milletvekiliyiz, seçmenlere karşı sorumluluğumuz var. Onun için, toplanamamamızın sebebi bizden kaynaklanmıyor, Meclisin çalışma düzeninden, referandum sürecinden kaynaklanıyor.

İçtenlikle şunu da söyleyeyim: Bize iletilen her bir konu, tarafımdan bizzat telefonla aranarak incelenmektedir. Gelen dilekçelerin her birisi, ya cezaevi savcısını ya ilin başsavcısını ya bizzat cezaevi müdürünü arayarak. Bu iddialar tek tek tarafımızdan araştırılıyor, soruşturuluyor, gerekli gördüğümüz cezaevlerine de gideriz. Burada Komisyonumuzdan kaynaklı herhangi bir ihmal, herhangi bir kasıt,

herhangi bir siyasi operasyon söz konusu değildir. Bu raporlarla ilgili olarak -bir kez daha altını çizerek söylüyorum- yani Burcu Hanım'ın böyle bir şerh düşmesi doğrusu beni üzdü çünkü kendisi de beraber görüştüğümüz... Bütün tutuklu ve hükümlülerle ilgili kendisi iki kulağıyla duydu, hiçbirisi, yirmi küsur seneden beri içeride yatan, en bilinçli PKK'lı tutuklu ve hükümlüler bile asla "Bize işkence yapılıyor." demediler.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ben, bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Ama burada bir sataşma yok yani sonuçta.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Yo, yo, sataşma değil, söyleyeceğim bir şeyi kaçırdım.

BAŞKAN – Buyurun.

Fakat şunu söyleyeyim...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Sataşma değil.

BAŞKAN – Size söylemeyeceğim, ortaya söylüyorum.

Önceki toplantılarda da yaşadık, hani hep böyle, yüksek ideallerle meseleleri konuşalım, teknik düzeyde kalalım, meseleye çözüm odaklı yaklaşalım diyoruz. Akabinde sonuçta tartışma başlıyor.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Yo, yo, tartışma değil Başkanım.

BAŞKAN – Tekrar iş başka mecralara çekiliyor sonuç itibarıyla. Yol alamıyoruz, asıl maksada hizmet etmiş olmuyoruz.

Yani ben özellikle... Çünkü arkadaşlara birazdan söz verirse yine onun üzerine söz alınabilir ama takdir yine sizin tabii ki.

Buyurun.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Sadece kısa bir şey ekleyeceğim.

Burada bizim zaten hazırladığımız şerhte cezaevlerinin genel olarak durumundan söz ediyorum. Ben başta da konuşmamda söyledim, ben gidip görmediğim için burada bu cezaevleriyle ilgili bir şey söylemedim, rapor üzerinden konuştum.

Bir diğeri: Bu arkadaşımız gidip bunu bire bir gören biri. Yani biz kendisinden bu konuyla ilgili bilgi almak istedik ama avukatların girişi konusunda bir ayarlama yapamadığımız için alamadık. Ama bence bir Komisyon üyesi olarak ve bu rapor basılmadan önce bu arkadaşımızdan Komisyon bir şerhinin olup olmadığını isteyebilir. Yazılı olarak bir şey gönderebilir cezaevi yönetimi aracılığıyla. Bu arkadaşımız bu rapora karşı en azından gözlemleri konusunda bir şerhini yazabilir.

Ben bunu söyleyecektim sadece.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Bu zaten usulümüzdür. Raporla ilgili muhalefet şerhi eklemek isteyen arkadaşlarımıza süre veriliyor. Bu zaman zarfında gelen şerhler dikkate alınıyor. Normal şartlarda bu bir gün sonrasına kadar oluyor ama Burcu Hanım'a bu meselenin ulaştırılması noktasında danışmanlar aracılığıyla meseleyi mutlaka iletiriz ve kendilerinin bu konuyla ilgili muhalefet şerhleri de varsa mutlaka dâhil ederiz, o konuda bir sıkıntı olmaz.

Şimdi, siz söz almak istiyor musunuz yoksa ilk önce dinleyelim mi?

SİBEL YİĞİTALP (Diyarbakır) – Evet, lütfen.

BAŞKAN – Buyurun.

SİBEL YİĞİTALP (Diyarbakır) – Tekrar teşekkürler.

Şimdi, bu Komisyonun bir araya geliş amacı insan haklarına karşı yapılmış olan olumsuzluklara, ihlallere karşı bir tedbir almak ve iyileştirmek. Böyle anladım ve böyle olduğunu da biliyorum. Ancak baktığımızda, Komisyon üyelerinin 2’sinin cezaevinde olmuş olması ve buna dair somut, gerçekten, pratikte karşılığı olan cümlelerin kurulmaması da ayrıca bir problem.

Şimdi, az önce arkadaşların bahsettiği konuya baktığımızda şöyle bir şeyle karşı karşıya geliyoruz. “Ben cezaevlerine gittim arkadaşlar, cezaevleri komisyonu olarak gezdik, herhangi bir ihlale rastlamadık ve buna dair en ufak bir olumsuzluk olduğunda biz bunun sorumluluğunu üstleniriz.” gibi birkaç cümle söylendi. Peki, şurada aklıma şu soru geliyor...

BAŞKAN – Ayrıntısı raporda tabii.

SİBEL YİĞİTALP (Diyarbakır) – Ben baktım rapora.

HDP’li milletvekillerinin cezaevine gitmemesi, o alanı görmemesi ya da incelemede bulunmaması durumunda bu karşıdaki kişinin söylediği şeyi sadece bir iddia olarak kalır. Çünkü bunun somutta...

BAŞKAN – Ama doğru değil ki bu. HDP’li vekil de oradaydı, dâhildi.

SİBEL YİĞİTALP (Diyarbakır) – Hayır, hayır, ben tamamlamak istiyorum.

Şimdi, 5 cezaevinin 2’sinde Burcu Hanım var, onun dışındakilerde yok.

Dolayısıyla, bunun dışında da bize gelen şikâyetlerle ilgili veya bunlarla ilgili ihlallerle ilgili gelen sorunların muhataplığı konusunda bizler de birer milletvekili olarak bunun muhatabıyız ve aynı zamanda yapılan ihlallerin de sorumlusuyuz. Çünkü milletvekili olarak halka karşı bir sorumluluğumuz var, yapılan her ihlalden sorumluyuz. İktidar başta olmak üzere, muhalefet de dâhil olmak üzere bundan sorumludur. Sorumluluğun karşısında ne yapmalıdır? Gidip o cezaevlerini gezmeli ve beraber, birlikte hareket etmeli ve gerçekten çözüme yönelik ortak bir planlamaya dönüştürülmeli. Şimdi, “Referandum çalışması yapıldığı için, Meclis çalışmasında olduğumuz için cezaevine gitme gibi bir durumumuz yok.” demek bile sakıncalı bir cümle çünkü sizin orada bir ihlal varken “Ben referandum çalışması yapıyorum.” demeniz cezaevlerine bakış açınızı gösteren bir yaklaşım, bu bir.

İkincisi: Burada Sayın Ayhan Bilgen’in ve Sayın Burcu Çelik’in olmayışı ve bizim söylememizle bunun ortaya çıkmış olması ayrıca yaklaşım olarak problemlili bir yaklaşım. Gönül isterdi ki ve olması gereken şuydu ki: Bugün ihlaller tartışılırken Komisyon üyelerinin en büyük ihlale maruz kalmış olduğunu görmek ve bunun üzerine başta Komisyon Başkanının ve iktidar partisinin “Biz bu eksikliği görüyoruz, elimizden geleni yapıyoruz.” demesi... Velev ki yapamadı yani gücü yetmeyebilir, başka komisyona dair olabilir veya farklı mekanizmalar üzerinden gelişen bir durum olabilir ama “Komisyonun sorumluluğu gereği biz bu durumdan rahatsızız, elimizden geleni yapacağız. Bu durumdan biz de üzüntü duyuyoruz.” dese bu Komisyonu yakışır bir tutum olurdu.

Onun dışında, ben raporlara baktığımda da 5 rapor ve 5 raporda birbirine benzeyen sorunlar ve hepsinin de ortak sorunları var; yemek kalitesi, işte, havalandırma. OHAL, KHK’larla değerlendirilen ama çözüme baktığımızda çözüm üzerinde sadece önermelerde bulunan ve kısa, basit, o günü geçiştiren bir önerme düzeyinde geliştirilen bir yaklaşım var. Bu da gerçekten Komisyonun bakış açısını, Komisyonun cezaevine bakış açısını ne yazık ki benim açımdan baktığımda çok üzücü gördüğümü söylemek isterim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Buyurun.

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan söz verdiğiniz için.

Ben uzun yıllar İnsan Hakları Derneğinde çalıştım, aynı zamanda avukatlık yaptım ve vekil oluncaya kadar da cezaevlerine gidebiliyordum, incelemeler yapabiliyordum. Vekil olduktan sonra da tabii gitmek istedim çünkü artık bir milletvekiliydim ve uzun zamandır bildiğim sorunlarla ilgili çözüm arayışında olan bir yerden bakıyorum meseleye.

Hakikaten de bir cezaevinde dahi problem varsa o bütün toplumun meselesidir ve bildiğiniz gibi cezaevleri o toplumun aynasıdır, “Bir toplumu tanımak istiyorsanız cezaevlerine bakınız.” derler. Hepimizi yakından ilgilendiriyor oradaki ihlaller özellikle çünkü cezaevindeki her bir can devlete emanet canlardır ve cezaevi politikası da bu emanet üzerinden... Sadece emanet olarak da bakmak yetmeyebilir. Üstün değer olarak tuttuğumuz değer hangisidir, meseleye bu açıdan bakmamız gerekiyor. Biz acaba toplum olarak ve bir devlet olarak insan hakları meselesini vitrinimize mi koyuyoruz sadece, yoksa esas yaklaşımımız insan hakları ihlallerini çözüp demokratikleşme yönünde adım atmak mıdır? Bütün bunların çözümü aslında problemli yerlere ve alanlara bakmaktan geçiyor.

Bunlardan bir tanesi ve en can yakıcı olanı da cezaevleridir. Şimdi, iki yıldır özellikle, ayrıca son bir yıldır artan şekilde ihlal başvuruları alıyoruz, parti olarak da başvuru alıyoruz ve biz HDP’li milletvekilleri cezaevlerine gidemiyoruz, bunun önünde Adalet Bakanından kaynaklanan bir bariyer var. Biz cezaevine bir milletvekili olarak gitmek istiyorsak ya da diğer milletvekilleri de eğer cezaevlerine gidip inceleme yapmak istiyorsa bunun sebebi hiç şüphesiz ki denetim faaliyetini yerine getirmek istediğindendir yani temel saik budur ve inanın, aldığımız çok sayıda başvuru var; partiye gelen başvurular var, bizzat bizlere gelen başvurular var yani yereldeki sorunlarla ilgilendiğimiz zaman da yerelden gelen şikâyetler var, başvurular var ve bakıyoruz ki aslında karşılaştığımız, dokunduğumuz her ailenin bir yakını ya da birçok yakını artık cezaevlerinde. Şu an cezaevlerindeki doluluk oranı bile yüzde 198’in üzerindeydi yanlış hatırlamıyorsam rakamları ve başlangıçta siz sunum yaparken Komisyonun aldığı başvuru sayısını söylediğinizde hakikaten bu çok tüyler ürpertici bir başvuru sayısı, sayısal olarak da öyle, “8.200-8.300 civarında başvuru var.” dediniz yanlışlıyorsam. Kategorize ettiniz, 2.525 adet başvurunun sadece cezaevlerindeki keyfi tutum, kötü muamele, sağlık sorunları, nakil gibi sorunlar olduğunu söylediniz. Bence burada sayılmayan başvuru var mı, yok mu bilmiyorum ama özellikle çıplak arama dediğimiz, ince arama dediğimiz mesele çok önemli bir problem. Çıplak arama gerçekten ne demektir? Yani bu korkunç bir yaklaşım.

BAŞKAN – Varsa tabii.

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – Tabii ki varsa ama şöyle bir şey anlatayım size: Van’da 3 tane cezaevi var. Bir tanesi T tipi, bir tanesi F tipi ve aynı kampüs içerisinde, ikisi de yüksek güvenli. F tipinden T tipine geçiş 10 metre yürüyerek, 10 metre mesafedir normalde. F tipine alınırken insanlar çıplak aramaya maruz kalıyor, T tipine nakledildiği zaman da çıplak aramaya maruz kalıyor. Ben bu hususu bizzat Sayın Bakana ilettiğimde yaklaşımı şu: “Çıplak arama yapıyoruz bir kere.” Bunu söylüyor zaten. Ayrıca bu konuda çok sayıda başvuru varsa incelemeye değer. Yani bu her gün milletvekillerinin kürsüden söylediği, dillendirdiği, defalarca soru önergesi verdiği bir husus ise yani siz bizim sadece yazılı olarak soru önergelerimize bile baksanız bu durum ne kadar can yakıcı olduğunu aslında görebilirsiniz. Yani bence Komisyonun tek başına hani yapılan başvurulardan ziyade genel tabloyu görmesi gerekiyor. Evet, teknik düzeyde de tartışabiliriz, hangi cezaevinde fiziksel olarak hangi sorunlar var, elbette ki bunun da takipçisi olmalıyız ama genel bir sorun var burada. Yani bunu genel olarak değerlendirmemiz gerekiyor. Bütün cezaevlerinde ne oluyor? Yani bir kere doluluk oranının

kendisi bile başlı başına sorundur. Eğer 10 kişilik odada 36, 40 kişi kalıyorsa, bir yatakta 3 kişi kalmak zorunda kalıyorsa, yerlerde yatmak durumunda kalıyorsa, yemek yiyemiyorsa, sağlıklı beslenemiyorsa, gökyüzünü göremiyorsa, havalandırmaya çıkamıyorsa, ailesiyle iletişim kuramıyorsa bu başlı başına sorundur. İşte, biriken bu sorunlar hakikaten bu insanlık onuruna aykırı vaziyetin kendisi bile işkencedir. “Cezaevinde işkence var.” demekle... İşkence var, biz söylüyoruz bunu. Özetidir sadece, “işkence” kelimesi bu yaşananların hepsinin özetidir. Anlatıyoruz ama incelenmesi gerekir.

Şimdi, çıplak arama meselesine özel olarak vurgu yapmak istiyorum. Ayrıca nakiller de çok önemli bir problem. Yani evlerinden, ailelerinden binlerce kilometre öteye gönderiliyor tutuklular ve nakillerin çoğunun keyfi olduğunu anlıyoruz yani görünen tablo o. Örneğin Selahattin Demirtaş, ikameti Ankara’dır. Neden Edirne Cezaevinde? Diğer vekillerimiz de öyle. Burcu Vekilimiz yaklaşık bir aydır tutuklu ve tek başına tutuluyor. İdris Baluken tek başına tutuluyor ve hasta yani ameliyat olduktan hemen sonra hastane kapısından alındı tekrar. Yani bu da ayrı bir konu zaten, milletvekillerinin tutuklu olması bile başlı başına gerçek bir ayıptır şu ortamda bir devlete yakışmayacak tarzda ama keyfi tutumlar, kötü muamele, sağlık sorunları, nakil, doluluk oranı vesaire, artık saymadığım birçok sebep de.

Şimdi, tek başına elbette ki bu yükün altından Meclis İnsan Hakları Komisyonu da kalkamayabilir ki çok normal artık yani. Bu artık toplumun neredeyse bir cezaevine dönüştüğü bir ortamda, bütün Türkiye’nin neredeyse yarı açık bir cezaevine dönüştüğü ortamda kapalı kurumlarda olan mevzuların, sorunların, dile getirilen hususların çözümü, tespiti bile başlı başına sorun iken tabii ki tek başına bu Komisyonun altından kalkması mümkün değil. Başka mekanizmaların da kurulması gerekiyor. Başka mekanizmalar var yani uluslararası mekanizmalar var sizin de bildiğiniz gibi. Örneğin CPT, Birleşmiş Milletlere bağlı bir kuruluş ve biz de Birleşmiş Milletlerin bir üyesi olarak o kurulun tespitleriyle aslında... Bir bağlayıcılığı olmasa bile CPT’nin raporları bir devlet için yol göstericidir ki tavsiyelerde bulunur ve onların raporları ya da bağımsız sivil toplum örgütlerinin raporları, değerlendirmeleri aslında çözüm üretme isteğinde olan tarafların belki önüne koyup mutlaka dikkate alması gereken hususlardır. Şimdi, CPT’nin raporlarının özellikle Türkiye istemediği için açıklanmadığını biz biliyoruz. CPT’nin raporları açıklanmıyorsa madem o zaman başka, ulusal anlamdaki TİHEK gibi bir kuruluşumuz var yani ulusal mekanizması olan, ulusal ayağı olan aygıtın da çalışması gerekir ya da diğer, devletin kendi içerisindeki mekanizması olan cezaevlerini izleme kurulları, illerde var olan, kurulu olan cezaevi izleme kurullarının çalışması gerekiyor o zaman. Yani madem uluslararası bir baskı ya da uluslararası anlamdaki eleştirilere tahammül edemiyorsak ya da başka bir sebeple kabul etmiyorsak ya da açıklanmasını istemiyorsak o zaman yerel mekanizmaları da çalıştırmak gerekiyor ki bu dönemde tam tersine bir işleyiş var yani genel bir sorun var. OHAL sürecinden kaynaklanan ve aşırı güvenlikçi politikaların cezaevlerine yansımaları şu an gerçekten korkunç boyutlarda. Yani eskiden Türkiye İnsan Hakları Kurumuydu, o dönem bile çalışması alanında bir sürü sorun vardı kurumun, ulusal aygıtın ve en son hazırladığı Cizre raporunun açıklanmadığını biliyoruz. Daha sonra Türkiye İnsan Hakları Kurumunun Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu olarak yapısı değişti fakat inanın, ben geçen gün önünden geçtim tesadüfen, ruhsuz, bu eski SSK binalarının aynısı galiba; sanırım kimse yok, atama yapıldı mı bilmiyorum, çalışmıyor ama yani şu an işlevini yerine getirmediği gibi cezaevleri il idareleri de çalışmıyor. Ayrıca, bu alanda çalışan hani diğer sivil alanda çalışanlar da çalıştırılmıyor çünkü birçok dernek, bağımsız sivil toplum örgütü KHK’larla kapatıldı. Yani Sayın Soylu söyledi “Vurduk kapılarına kilidi, açın da görelim.” şeklinde. Yani bu yaklaşımla hakikaten nasıl çezeceğiz gerçekten? Yani bu Komisyonun altından kalkabileceği bir yük değil ve tespitlerimizin, eleştirilerimizin genel anlamda değerlendirilmesi gerekiyor. Tek tek cezaevlerine yansımaları da bize bir ışık tutabilir ama biz çıplak aramanın, nakillerin, keyfi muamelenin, diğer sorunların şu an artık bir sistematik hâle büründüğünü görüyoruz ne yazık ki. Genel bir tespitle bulunabilir belki bu Komisyon ve biz gerçekten katkı sunmak

istiyoruz. Birazcık anlayanlar olarak belki de yani kendi cephemden söyleyeyim, eğer yapabileceğimiz bir şey var ise gerçekten de hazırız çalışmaya ve adım atmaya, çaba göstermeye hazırız. Yani şu an bu Komisyonun iki üyesinin cezaevinde bulunması ve kendi görüşlerini sunamamış olmaları gerçekten bu Komisyonun... Tablo işte bu. Yani Burcu Çelik'in ne kadar özenle çalıştığını hepiniz bilirsiniz, şahit olmuşsunuzdur. Bu gidilen cezaevleriyle ilgili mutlaka söyleyeceği sözler vardı. Referandum sürecinde hepimiz yerel bölgelerimizde, çeşitli yerlerde çalışma yürütüyorduk, Burcu Vekil de aynısını yapıyordu ve referandumun hemen akabinde tutuklandı, muhalefet şerhini belki de yazamadan tutuklandı. Yarın duruşması var, umarım özgürlüğüne kavuşur ve tekrar bu sıralarda yasama faaliyetine devam eder. Dileğimiz odur ki bütün vekillerin, siyaset hayatında bulunan bütün kişiliklerin özgürlüğü önündeki engeller kaldırılır. Biz burada tabii ki üzerimize düşen yükü yerine getirmeye hazırız ama daha büyük görevi olan elbette ki iktidar sıralarında oturanlardır. Öncelikle onların adım atması gerekir diyorum.

Hepinizi selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Söz alacak mısınız Şenal Hanım?

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Evet.

BAŞKAN – Buyurun.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Ben de öncelikle raporu hazırlamış olan arkadaşlara emekleri için teşekkür etmek istiyorum.

Şeyi çok iyi kavrayamadım, herhâlde Kırıkkale raporu üzerinden konuşmaya devam ettiğimizi düşünüyorum çünkü diğer raporlara geçilmedi.

Kırıkkale raporuna ilişkin olarak usuli bir şey söylemek isterim: Ben alt komisyonun üyesi değilim ama bir sorumlulukla bu Komisyonda çalışan arkadaşlarımızın Genel Merkezde de görevleri olması nedeniyle boşluklar olduğunda o boşlukları doldurmaya ve takiplerin içinde hazır olmaya gayret ediyorum. Bu sebeple Kırıkkale inceleme heyetine de katıldım. İsmim var, doğal olarak imzam yok. Bu konularda katılan kişi olarak imzamızın bulunması acaba usulsüz bir durum mudur? Bunu bir konuşalım diye düşünüyorum ama ayrıca şunu talep ederdim yani imzam açılrsa da açılmasa da: Rapora ilişkin görüşlerimizin bizim aykırı yanları varsa, katılmadığımız yanlar varsa bunların bizden alınmasını arzu ederdim, görüşlerimi yazma olanağı olurdu.

Şimdi, bu konuda eksik diye gördüğüm birkaç noktaya dikkatinizi çekmek isterim. Şimdi, burada bu “çekpas” denilen aletlerin uçlarının çok kısaltılmış olduğu ifade ediliyordu ve kullanım yönünden de elverişsizlik gibi bir iddia vardı. Aslında bir komedi filmine konu olabilecek bir durum çekpasların uçlarının, sopalarının kısaltılmış olması. Biz bu raporda sanki bu işlemin güvenlik yönünden firara karşı bir önlem olarak yapıldığı gibi bir cümle kurmuşuz, böyle bir madde açmışız. Ben bunu yanlış buluyorum çünkü firarın engellenmesi konusu temizlik aletlerinin ortadan kaldırılmasıyla mümkün olabilecek bir şey değil. Daha usulüne uygun, daha akılcı bir şey söylemek gerekirdi diye düşünüyorum. Böyle küçük bir şeyden başladım. Ayrıca, bizim burada daha önce iletilmiş olan mektuplarda şöyle bir sav vardı, diyorlardı ki: “Çok sık disiplin cezası veriliyor. Ayrıca, verilen cezalara karşı ya da diğer hukuki konularda bizim etkili başvuru yapma hakkımız engelleniyor.” Buna ilişkin bir madde açmışız, etkili başvuru hakkının normal yasal yollarını o paragrafa koymuşuz fakat şöyle bir nokta var: Disiplin cezalarının -geçmiş yıllarla da orantılı olarak- çok haksız ve gereksiz verildiği yolundaki iddiaya ilişkin bir önermede bulunmamışız İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu olarak. Bu, çok genel bir şey,

hemen hemen bütün cezaevlerinde her konunun normal, uzlaşma, anlaşmayla çözülmesi gerekirken disipline konu edildiği yolunda yakınmalar var. Ben bireysel olarak gittiğim diğer cezaevlerinde de bu yakınmaları çok yakından biliyorum.

Şimdi, mektuplarla ilgili... Mektup eğer gönderilmemişse neden gönderilmediği konusunun ilgisine bildirilmesi gerekir. Böyle bir bildirimde genel olarak bulunulmuyor. Mektup gitmiyor, gidip gitmediğinden tutuklu ve hükümlüler haberdar olamıyorlar.

Başka bir yakınma, ciddi bir yakınma, kelepçeli muayeneye ilişkin yakınma...

(Bu bölüm ses kaydı olmadığı için yazılamamıştır)

BAŞKAN – Teknik bir arızadan dolayı ses kaydı alınamadığından toplantıya beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 12.58

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 13.05****BAŞKAN: Mustafa YENEROĞLU (İstanbul)****BAŞKAN VEKİLİ: Fatma BENLİ (İstanbul)****BAŞKAN VEKİLİ: Şenal SARIHAN (Ankara)****SÖZCÜ: Leyla ŞAHİN USTA (Konya)****KÂTİP: Ayhan BİLGİN (Kars)**

BAŞKAN – Toplantıyı açıyorum.

Buyurun Sayın Sarıhan.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Ben kendi konuşmalarımı küçük başlıklarla yineleyeceğim tutanağa geçmediği için, ayrıntılarına girmeyeceğim.

Şimdi, öncelikle biraz önceki konuşmama başlarken mutlaka tutanağa geçmesini dilediğim bir nokta vardı, onu unuttum. Belki bu teknik arıza buna olanak yaratmış oldu. Komisyonumuzun değerli üyeleri Ayhan Bilgen ve Burcu Çelik arkadaşımızın bu toplantıda hazır olamayışlarının gerçekten hem Komisyonumuz hem de Türkiye Büyük Millet Meclisi açısından çok ciddi bir sorun olduğuna işaret etmek isterim. Ben milletvekillerinin, hukuk gereği de yasal düzenleme gereği de tutuklanmamaları gerektiği, onların milletvekilliği haklarının, milleti temsil etme haklarının şahsi olarak karşılaşılabilecek cezai yaptırımların daha üzerinde olduğu, bu hakkın korunması gerektiği düşüncesindeyim, bunu ifade etmiş olayım.

Dönelim cezaevleri konusuna. Cezaevleriyle ilgili en son söylediğim herhâlde tutanağa geçmemiştir. Kelepçeli muayene üzerinde durmuştum, bunun bir temeli var mı, doktora bu yetkiyi vermek, doktorun inisiyatifine bırakmak doğru mu? Yaşam hakkının insan hakkı olarak en önemli hak olduğu dikkat alındığında, sağlık hakkının da doğrudan yaşam hakkıyla paralel oluşu karşısında böyle bir düzenlemenin, doktorlara bırakılmış düzenlemenin insan haklarına dayalı hukukla çeliştiği, eğer tüzükte bu konuda veya yönetmelikte bir madde varsa da bunun değiştirilmesi gerektiği konusundaki düşüncemi ifade etmek istedim.

Biraz önce Kırıkkale raporumuzda eksik olduğunu düşündüğüm noktalara değinmiştim. Cezaevleri İzleme Kurullarına yapılan yakınmaların düzgün bir biçimde çözülmemesi bir yana, bunlar bir yana, bir yanda da cezaevleri idaresinin cezaevi inceleme komisyonlarına yapılan yakınmalar nedeniyle tutuklu ve hükümlülere cezai işlem, disiplin cezaları uyguladığını söylemiştim. Galiba son söylemek istediğim nokta da şuydu: Hücreye konma meselesi. Hücre cezası hem Birleşmiş Milletler standartları karşısında hem bizim kendi hukuki düzenlemelerimiz karşısında bir disiplin cezası olarak ve bir günden yirmi güne kadar olabilecek bir ceza süresince hücrede tutulma durumunun gündeme gelebileceğini fakat bunun dahi açık havadan yararlanma hakkı saklı tutularak yapılması gerektiğini düşünüyorum. Uygulamada “tecrit” adı altındaki uygulamanın özünde bir hücre cezası uygulamasına dönüşmüş olduğunu cezaevlerinde, bu konuda çok yoğun yakınmalarla karşı karşıya olduğumuzu, buna işaret etmek isterim. Buradaki hukuksuz durum konusunda herhâlde arkadaşlarımız bize bilgi vereceklerdir.

Ayrıca biraz önce Mahmut arkadaşımız dâhil olmak üzere arkadaşlarımızın, HDP üyesi arkadaşlarımızın yaptıkları açıklamalara da katıldığımı belirtmek istiyorum.

Başka bir şey: Raporla ilgili olanak tanınacaksa, onaylama hâlinde dahi, bizim itirazlarımızın ayrıca alınması için bir süre tanınmasının uygun olacağı düşüncesindeyim.

Saygıyla sunarım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, ben teşekkür ediyorum.

Şimdi, söz alacak mısınız, akabinde mi...

ORHAN ATALAY (Ardahan) – Ben genel bir şey konuşacaktım ama arkadaşlar Kırıkkale Cezaeviyle ilgili konuşunlar.

BAŞKAN – Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BASRİ BAĞCI – Konuşmama başlamadan önce sizi ve hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Tabii, herhâlde burada en çok zorda kalacak olan grup da biz Bakanlık olarak olacağız. Eğer müsaadeniz olursa ben önce raporu baz almak suretiyle ve bazı genel açıklamaları bu rapora münhasır yapmak suretiyle... Çünkü birçok raporda aynı konuları tekrar etmek durumunda kalacağız. Bu tekrara düşmeksizin açıklamalarımızı bu raporun başlangıcında yapayım. Daha sonraki raporlar için spesifik konuları beraber değerlendiririz diye düşünüyorum.

Şimdi, Kırıkkale Cezaevinde F Tipi Yüksek Güvenlikli Cezaevine yapılan ziyarette fiziksel şiddete ilişkin konulara rastlanılmadığı tespiti bizim açımızdan da sevindirici bir durum ama tabii “Türkiye genelinde durum böyle midir?” dersek Türkiye genelinde de maalesef münferit olmak üzere bazı hadiseler de yaşanmakta. Birkaç rakam vermek istiyorum: 2016 yılı 15 Temmuz’a kadar olan dönem içerisinde 344 personelimiz hakkında kötü muameleyle dair yapılan şikâyetler üzerine işlem yapılmıştır. İkinci, 15 Temmuz-31 Aralık tarihi içerisinde 89 personel hakkında işlem yapılmıştır. Bu yılın 9 Mayıs’a kadar olan dönem içerisinde de 194 personel hakkında işlem yapılmış. Bunlardan ciddi bir kısmıyla ilgili soruşturmalar da devam etmekte. Tabii, bunların sonucunda ceza alınır, alınmaz; disiplin anlamında bir hükme, müeyyideye maruz bırakılır, bırakılmaz; o sürecin sonunda belli olacak bir şey ama bunu şu açıdan vurgulamak istiyorum: Yani idare olarak, Adalet Bakanlığı olarak bizim özellikle kötü muamele ve işkence noktasında, sistemli bir işkence konusunda toleranslı davranma gibi bir durumumuz söz konusu değil. Bu konuya ilişkin yaşanan hadiselerin de şu ana kadar bize çizdiği tablo bunların genelde münferit, herhangi bir suç grubuna, bir kitleye, bir kişiye, bir zümreye, bir ırka dayalı olarak kötü muamele yapılması gibi bir olaydan ziyade, oradaki personelin soğukkanlılığını kaybetmesi, inisiyatifini elden çıkarması gibi değerlendirebileceğimiz hususlarda yapmış oldukları kötü muamele iddialarına ilişkin araştırmaların da tereddütsüz devam ettiğini ifade etmek istiyorum.

Madde 2’de yer almakta olan hususlar, mahpusların kendi ailelerinden uzak mahallerde olması. Tabii, burada birçok hususun gerekçesini biz maalesef cezaevinin kalabalıklığı olarak birçok kez zikretmek durumunda kalacağız. Cezaevlerinde şu an itibarıyla bugün yaşanan rakamları ben size arz etmek istiyorum: Yaklaşık 221.607 kişi bugün itibarıyla cezaevlerinde bulunmakta. Bunlar bizim cezaevlerimizin artırılmış kapasitesi -ki 203 bin kişi olarak hesaplıyoruz bunu- bu rakam bile bunun yüzde 9 üzerinde. Artırılmış kapasiteyi de normal bir kapasite olarak değerlendirdiğimizde neredeyse yaklaşık yüzde 100’e yakın bir doluluk oranıyla, yüzde 100’den daha fazla yani 2 katı oranda bir doluluk oranıyla burada görev ifa etmeye çalışan bir ceza infaz kurum yapısı var. Dolayısıyla, bu birçok konuyu olumsuz yönde etkilemekte. Bunlar toplu faaliyetler, sağlık hizmetlerinin yürütülmesi, eğitim faaliyetleri, nakil ve spor faaliyetlerinin yapılması. Buna ilişkin birçok faaliyet maalesef istenilen düzeyde yerine getirilememekte. Bu da ciddi anlamda bir cezaevi açığını ortaya çıkarmakta. Buna ilişkin yatırımlarımız da planlanmıştır. Önümüzdeki yıl sonuna kadar, bu yılın sonuna kadar yaklaşık 11 bin kişilik bir kapasiteyi devreye sokmayı planlıyoruz ama bu da yeterli değil maalesef. Yaklaşık

olarak bizim şu anda yapımını planladığımız, inşaat aşamasında 76 tane ceza infaz kurumumuz, ihale aşamasında 3, proje aşamasında 113 ceza infaz kurumumuz var, 18 tane infaz kurumunun da planlanması yapılmış vaziyette. Tabii, cezaevleri yapmak çok övünülecek, böyle gurur duyulacak bir iş de değil ama bir ihtiyaç da olduğu için maalesef bunları da yapmaktan geri kalamıyoruz. Tabii, yapılan cezaevlerinde insan hakları standartlarına uygun bir hizmetin verilmesi, orada insanların bir emanet olarak algılanıp bu şekilde muhafaza edilmesi de bizim kendi prensiplerimiz içerisinde ama yaşanan olumsuzluklar yok mu? Çok miktarda da maalesef yaşanan olumsuzluklar var.

Şimdi, raporun diğer temas edilen hususlarından bu çekpas saplarıyla ilgili mevzu hakkı olarak tabii gündeme getiriliyor. Tabii, ben şunu bir prensip olarak vurgulamak istiyorum: Cezaevlerinde alınan tedbirlerin muhakkak geçmişte yaşanan bir olaya dayanan, bilakis dışarıdan bakıldığı zaman çok anlamsız gözükecek gerekçeleri de olabilir. Diyarbakır Cezaevindeki firar olayında bu çekpasların ipten merdiven yapılma hususunda bir basamak olarak kullanıldığı, artı, hükümlüler arasında çıkan kavgalarda da bir sopa ve saldırı aracı olarak kullanıldığı için arkadaşlar bunda bir kısıtlama düşünmüşler. Hem adet noktasında hem de sapların uzunluğu noktasında böyle bir şey var. Yani aslında detaya inerseniz bundan daha komik belki şeylerle de karşılaşabiliriz. Cezaevlerinde hiçbir zaman sivri bıçak bulunmaz doğal olarak birbirlerine saldırı ve şeyde... Bir meyve bıçağı bile tabir edemeyeceğiniz aletleri insanlar mutfaklarda kullanmak durumunda kalıyor. Maalesef bu da cezaevlerinde yaşanan bazı olumsuz hadiselerin yansması noktasında.

Hazır buradan kelepçeli muayene hususuna, sayın vekilimiz de şey yaptı... Şimdi, cezaevlerindeki sistemi şöyle izah edeyim: Cezaevi kapısından çıktıktan sonra inisiyatif kolluğa geçiyor. Bizim bu noktada hem iç korumanın hem dış korumanın Adalet Bakanlığında olması hususunda bir görüşümüz vardı ama tabii siyasi irade veya işte çeşitli sebeplerle bu gerçekleşmedi. Cezaevinden biz mahkûmu kapıdan çıkardığımız andan itibaren kolluk bu konudaki güvenlik inisiyatifi ve sorumluluğunu kendisi taşıyor. Dolayısıyla, kelepçeli muayene noktasında da cezaevi idaresi olarak bizim müdahale etme şansımız yok. Tabii, bu sizin baktığımız açı itibarıyla bir insan hakları sorunu olabilirse de cezaevleri açısından bizim nüfuz edebileceğimiz bir alan değil çünkü artık ondan sonraki yapılan protokol çerçevesinde de doktora bu inisiyatifi vermişiz. Yani Jandarmanın Sağlık Bakanlığıyla yapmış olduğu protokol çerçevesinde doktor eğer ilgiliyi muayenesi sırasında kelepçeli olmasını arzu ederse... Ki buna ilişkin yaşanan bazı olumsuz örnekler de var, Jandarmanın bu konudaki ihmali... Geçen sene Numune Hastanesinden kaçan bir hükümlü vardı. Ayrıca, doktorlara saldırı noktasında da birkaç hadise yaşandığı varittir. Bizim bu noktadaki mevzuatımız gereğince doktorun da hükümlüyle baş başa kalması gerekiyor. Dolayısıyla, doktorun da o muayene sırasında kendini belli bir oranda güvende hissetmesi gerekçesiyle böyle.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Protokol hukuka aykırı bir protokol.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BASRİ BAĞCI – Tabii yani bunun değerlendirilmesi noktası çeşitli açılardan yapılabilir ama cezaevleri konusunu şey yaptığımızda da biraz güvenliği de göz ardı etmemiz gerekiyor diye düşünüyorum. Tabii, yine de takdir karar vericilerindir bu noktada.

Şimdi, bu çeşitli kısıtlamalar, malzemelere getirilen kısıtlamalar var. Bu leğen noktası da Kırıkkale raporunda da geçiyor. Şu an itibarıyla odalarda 5 tane bulundurmaya müsaade ediyoruz. Dolayısıyla, bu sayının içeride bulunan adedince olması da çok işlevsel olmuyor yani herkesin 5 tane leğenin olması, 5 tane çekpasının olması ve buna benzer şeylerde de oradaki düzenin bir harmoni içerisinde olması açısından da belli malzemelere bir kısıtlama getirmek durumunda kalıyoruz. Bunlarda eleştirilere de

açığz yani “Buradaki yasağınız veya buradaki gerekçeniz çok mantıklı değil.” dersiniz bunları da gözden geçiririz ama başta da söyledığım gibi güvenlik boyutu da bu konulardaki uygulamaları asli olarak etkileyen unsurlardan bir tanesi.

Raporda temas edilen hususlardan bir tanesi de ramazan ayı içerisinde yaşanması muhtemel bazı sıkıntılara, iftar yemeklerinin soğuk verilmesine ilişkin. Geçen sene basına da yansıyan hatta iftar ve sahur yemeklerinin verilmediğine ilişkin birkaç münferit şikâyet söz konusu olmuştu. Bunu not ediyoruz bu konuda yemeklerin sıcak verilmesi hususunda. Ama genel olarak şunu ifade etmek isterim ki bizim yıllardır cezaevlerimizde ramazan ayı itibarıyla ciddi bir sıkıntı yaşanmaz yani kimse ibadetlerini yerine getirirken cezaevi idaresinden kaynaklanan bir olumsuzluk genel olarak yaşanmamakta. Yaşanan sıkıntıların münferit olduğunu değerlendiriyoruz, sadece birkaç noktadan şikâyet gelmişti. 9/5 itibarıyla da bu sene yaşanması muhtemel sıkıntıları içeren genelgemizi de genel müdür imzasıyla teşkilatımıza duyurduk. İnşallah bu sene de bu konuya ilişkin bir sıkıntı yaşanmayacağını öngörmek istiyoruz.

Şimdi, hükümlü nakillerine de değinmek istiyorum, bu da ciddi bir sorun. Özellikle doğu bölgelerinde birçok insan bulunduğu memleketinden, ailesinde uzak yerlerde kalmak zorunda. Tabii, burada yine genel gerekçemiz -buna da sığınmak istemiyorum ama varit olan konu da bu- yani kalabalıktan dolayı maalesef her yerde sıkıntı yaşıyor ama özellikle doğu kökenli veya doğuda ikametgâhı bulunan vatandaşlarımız daha uzak yerlerde kalmak durumunda kalıyorlar. Şimdi, Diyarbakır’da bu sene itibarıyla yeni cezaevinin faaliyete geçme ihtimali -ki 5 cezaevi olacak- orada bir rahatlatma söz konusu olacaktır. Memleketlerine yakın yerlere, ikametlerine yakın yerlere bu şahısları naklettirme hususunda da bir gayretimiz söz konusu.

Sağlık sorunlarına ilişkin ciddi şikâyetler bize de ulaşıyor. Bu noktada tabii sorumluluğu biz Sağlık Bakanlığıyla... Ki onların politikası çerçevesinde bütün cezaevlerimiz aile hekimliği bünyesinde sağlık hizmetleri verilmeye çalışılıyor. Sayın vekilimiz de değindiler, maalesef bu konuda görev alan doktorlarımız cezaevi psikolojisine çok yakın olan insanlar olmuyorlar, belki bu konular bizim bir eksikliğimiz, ona da temas ettiği için teşekkür ediyorum. Yani cezaevinin psikolojisine ve cezaevindeki insanlarla temas noktasında doktorların daha yeterli olması umut ediliyor ama birçok yerde burada görev almak da istemiyor doktorlar çünkü cezaevinin ismi bir kere soğuk geliyor. Orada hükümlülerin psikolojisiyle, onlara davranış şekilleriyle ilgili belki bizim de onlara ekstra bir eğitim vermemiz gerekebilir ama tabii burada bir iki başlılık söz konusu yani biz mekânı temin ediyoruz, doktorları da Sağlık Bakanlığı temin ediyor. Dediğim gibi burada görev almak isteyen doktorların sayısı da maalesef çok fazla ve yeterli olmuyor. Tabii, kampüs cezaevlerinde biz kampüs hastanelerini de faaliyete geçirdik. Bu noktada burada da yaşanan bazı sıkıntılar var ama en azından başka sağlık kuruluşlarına sevk yapılmaksızın o kampüs içerisinde bazı hizmetlerin verilmesi noktasında önemli adımlar katettiğimizi ifade etmek istiyorum ama yeterli midir? Yeterli değildir. Yani sayıya baktığınız zaman İstanbul’da bugün itibarıyla birçok hastaneye sevk yapmak zorunda kalıyorsunuz; hükümlüler, tutuklular maalesef... Bu nokta da bir sıkışıklık söz konusu oluyor, basına da yansıyan sorunlar söz konusu. O gün itibarıyla randevusu veya muayenesi bitmiş oluyor o polikliniğin, gidiyor, geri geliyor; son dönemde bazı tatsız hadiseler de yaşandı. Fakat bu noktada geçmişle kıyaslandığı zaman ciddi adımlar atıldığını ifade etmek istiyorum. Yani bu nokta bizim birazcık daha ilerlemeye ihtiyacımız olan fakat yine de belli mesafede ilerleme katettiğimiz bir alan olarak göze çarpmaktadır.

Hükümlü nakilleri noktasında yeni bir sistem devreye konuldu özellikle adli hükümlüler ve tutuklular açısından, “HÜNSİS” denilen bir sistemi devreye soktu arkadaşlar. Şimdi, baktığınız zaman bütün cezaevleri dolu, sanki hiç kimse bir yere kıpırdayacak pozisyonda değil gibi fakat işin derinine indığınız zaman birisinin tayin istediği veya nakil istediği yerden onun bulunduğu yere nakil isteyen

bir kişi de var. Bunu şimdi bilgisayar ortamına aktarıyoruz, bir aylık periyodlarla bu nakilleri yapmaya çalışıyoruz. Ortalamalar 2 bin-4 bin bandında gidiyor yani her ay 2 bin-4 bin hükümlünün nakli noktasında bir gelişme sağlayabiliyoruz. Rakamların düşüşe geçtiğini söylüyor arkadaşlar çünkü genel olarak artık stabil bir düzen, olmak istediği yerlere...

BAŞKAN - Kaç bin bandında dediniz?

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BASRİ BAĞCI - 2 bin-4 bin bandında yani şu anda en fazla 4 bin rakamını görmüşüz, bir ay içerisinde 4 bin kişinin naklinin yapıldığı... Ama bunları tırnak içerisinde söylüyorum, bunlar özellikle adli hükümlüler açısından söz konusu; terör, organize suç gibi nakiller noktasında yine güvenlik gerekçelerini -çünkü bilgisayarın bunu dikkate alması gibi bir imkânı yok- onları da gözeterek işlem yapılmakta.

Şimdi, rapor itibarıyla burada değinmek istediğim hususlardan bir tanesi, hükümlü ve tutukluların şikâyetleri ve infaz hâkimliği kararlarına ilişkin yeni bir düzenleme yapıldı. İnfaz hâkimliklerinde artık duruşmalı, şikâyetçi, karara itiraz eden kişi kendisini ifade edecek şekilde infaz hâkimliğinde karara itiraz edebiliyor, artı, infaz hâkimliği kararına karşı da ağır ceza mahkemesine bir itiraz eskiden beri vardı. Tabii, disiplin cezalarının çok aşırı verildiği noktasında bir şikâyet söz konusu ama bir yönüyle de ben bunu olumlu şey yapıyorum. Yani ben mesleki geçmiş olarak hem cumhuriyet savcılığı hem adalet müfettişliği, ceza tevkifevlerinde de görev yaptım. Şimdi, eğer idare disiplin cezası opsiyonunu kullanmazsa bunu başka bir yöntemle baskılıyor, şiddet uyguluyor şeye. Dolayısıyla, disiplin cezası verilmesi bu noktada bir yönüyle olumsuz gibi gözükse de bir yönüyle de olumlu, hiç olmazsa meşru bir yoldan, denetime açık bir yoldan bir disiplin cezası veriliyor. Buna ilişkin kanuni yolların sağlıklı işleyip işlemediği belki burada tartışılması gereken husus. Yani disiplin cezası, müdürler veya işte bu konudaki sorumlu kişiler versinler yani kendi komisyonları da var, artı, bunun denetime açık olması da önemli hususlardan. Dolayısıyla, disiplin cezalarına sırf disiplin cezası veya işte, şikâyetle bulunduğu için kendilerine disiplin cezası verildiğine ilişkin raporda olmayan ama vekilimiz tarafından dile getirilen bir husus söz konusu.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) - Kırıkkale'ye ilişkin değildi, onu genel olarak söyledim.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BASRİ BAĞCI - Yok, anladım.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – İsimlerini verebilirim hemen.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BASRİ BAĞCI – Çok iyi olur.

Yani şöyle: Raporlar tabii, genel olarak kaleme alınmış, münferit olaylardan ziyade genel sorunları dile getiriyor. Ama ben bütün vekillerim açısından söylüyorum, bu konuya ilişkin spesifik bir konuyu dile getirirseniz biz bunları araştırır, bir sıkıntı varsa onun üzerine gideriz; eğer sıkıntı da yoksa bu konuda sıkıntı olmadığını ifade ederiz. Nitekim, Sayın Vekilimiz Mahmut Bey Antalya'da Cumhuriyet gazetesinin verilmediğine ilişkin bir tespitte bulunmuştu veya bir şikâyeti, bildirimini dile getirmişti. Şimdi, arkadaşlar dün ve bugünkü rakamları şey yaptılar, hem dün hem bugün 19 tane Cumhuriyet gazetesinin Antalya L Tipi Cezaevinde hükümlülere dağıtımı yapılmış. Dolayısıyla, bu konuda bilginin "check" edilmesine ihtiyaç var. Yani bizim bu tespit tabii anlık bir tespit, telefonla arkadaşlar öğreniyorlar ama bu konuda ısrarcılarınca, bu konuda bir sıkıntı yaşandığını da ifade ediyorlarsa bunu da şey yapabiliriz. Tabii, burada sadece Cumhuriyet gazetesi değil, Hürriyet gazetesi, Evrensel ve Sözcü gibi gazeteler de Türkiye genelinde ceza infaz kurumlarında talep eden hükümlü ve tutuklulara ulaştırılmakta. Dolayısıyla, bu konuda da bizim tespitimiz bir sıkıntı olmadığı yönünde.

Ama tabii, cezaevlerinde dile getirilen birçok sıkıntılı konu var, bunlardan bir tanesi bu inceleme, işte, çıplak arama hususunda dile getirilen hususlar. Tabii, bizim, başta da ifade ettiğim gibi, güvenlik kaygısıyla konulmuş olan kurallar söz konusu. Bunlarda da standardımızın uluslararası olması gerektiğini değerlendiriyoruz ve cezaevine ilk girişte aramaların nasıl yapılacağına ilişkin koyduğumuz standartları uluslararası normlar ve uluslararası mahkemelerin -İnsan Hakları Mahkemesi dâhil olmak üzere- kararlarını gözeterek koymaya çalıştık. Eğer bu noktada uluslararası standartlar haricinde kişi onurunu zedeleyecek, karşı cinsin arama yapması, görünecek şekilde arama yapılması, üzerinde hiçbir şey bırakmaksızın arama yapılması gibi aramalar... Ama şunu ifade edeyim: Yani bu arama sırasında kişiye bu ameliyatlarda giydirilen bir kıyafet giydirilmek suretiyle ve uluslararası standartların izin verdiği ölçüde bir arama yapılıyor. Bunun ihlal edilmesi suretiyle somut bir olayınız varsa onu da biz dile getiririz, araştırırız. Dolayısıyla, buradaki eleştirileri kulak ardı etmeyiz. Buradaki yaşanan sıkıntılar insan onuruyla alakalı. Kimse eşinin, kız kardeşinin cezaevine girdiği zaman bir erkek tarafından aranmasına müsaade etmez, buna kimse müsaade etmez, buna geleneklerimiz de müsaade etmez, buna biz de müsaade etmeyiz. Bu şekilde, insan onurunu zedeleyecek, herkes tarafından görünebilecek bir ortamda, açık bir alanda bu tip bir arama varsa -buna ilişkin yürüten soruşturmalarımız da vardı- buna ilişkin eğer yeni bir vaka varsa bunun üzerine de gitmeye hazır olduğumuzu ifade etmek istiyorum.

Şimdi, ben konuları not etmeye çalıştım.

Uluslararası denetim noktasında geçtiğimiz yıl CPT yine denetimini yaptı, buna ilişkin raporu da herhâlde önümüzdeki günlerde açıklar. Zaman zaman da geliyor, “ad hoc” denetimler de yapıyorlar. Dolayısıyla, bu konuda uluslararası denetim mekanizmalarının da işleme olduğunu ifade etmek istiyorum.

Benim not ettiğim hususlar arasında hücre cezasıyla ilgili mevzu ifade edildi. Tabii, burada hücre cezası standartları noktasında mevzuatımızda mesela bir saatlik havalandırma imkânı var. Sizin “tecrit” olarak ifade ettiğiniz tek kişilik oda uygulamamızda ise sabahdan akşama kadar yani gün kararına kadar bir havalandırma imkânı var. Tabii, “opposite”, ters talepler de geliyor. Geçen bir infaz kurumundan bir mektup almıştık -yine eski meslektaşlarımızdan bir tanesi- “Beni ne olur tek kişilik odaya koyun.” diye. Tabii, bu, misal teşkil edecek bir şey değil, bazıları da üç beş kişi bir arada kalmayı tercih ediyorlar ama. Yani bu hücre cezası diye uygulanan ve kısıtlamanın daha da arttığı, gün ışığına kavuşma, havalandırma, mektup, görüşme gibi kısıtlamaların çok yoğun olduğu uygulama ile bizim tek kişilik oda uygulamamız arasında ciddi bir fark var. Ama tabii, burası İnsan Hakları Komisyonu, bir karar mercisi bir yönüyle de, “Buradaki uygulama sıkıntılıdır, buradaki şu uygulamanız artık hücre cezası vasfına dönmüştür.” gibi bir tespit yapılırsa onu da dikkate alırız. Ama biz tek kişilik oda uygulamasının hücre cezası olmadığını değerlendiriyoruz. Bunu da en azından en somut örnek olarak da havalandırma saatleri, ziyaretçi yasağının olmaması, haberleşme noktasında spesifik bir kısıtlamanın olmamasını da ikisi arasındaki önemli bir fark olarak ifade etmek istiyorum.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Affedersiniz, o havalandırmaların belli koşullarda kafes biçiminde üzerlerinin kapatılmış durumda olduğunu söylediler.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BASRİ BAĞCI – Doğru, doğru.

Şimdi onu da şöyle ifade edeyim: Mektup atma, haberleşme açısından bir sıkıntı...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Bütün koşulların değil, belli koşullar için yapılmış.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BASRİ BAĞCI – Şimdi, bu, özellikle terör hükümlülerinin, tutuklularının bulunduğu infaz kurumlarında geçtiğimiz yıl sonu itibarıyla başlatılan bir uygulama. Yoğun şekilde haberleşme aracı olarak haber topları kullanılıyor. Bu havalandırmayı engellemeyecek tarzda üzerleri telle kapatıldı yani haberleşmeyi şey yapmayacak...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Ama CPT raporunda bu konuda bir eleştiri de var.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BASRİ BAĞCI – Eylül ayı raporunda buna ilişkin bir eleştiri yok.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Yenisinde.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BASRİ BAĞCI - Belki eylül ayında olmadığı için ama. Ki bu, Avrupa uygulamalarında da var, bu haberleşmeyi engellemek açısından havalandırmaların üst taraflarının kapatılması noktasında. Yani bu uygulamamızda eğer insan haklarına aykırı bir yön tespit edilirse bunu da gözden geçiririz ama şu an itibarıyla buradaki konulma gayesi hükümlüler arasındaki, tutuklular arasındaki haberleşmenin bu yönüyle engellenmesi. Arkadaşlarımızın verdiği bilgi, çok yaygın bir uygulama da olmadığını ifade ediyorlar.

Şimdi, benim almış olduğum notlar bu.

Yalnız, raporun çok beğendiğimiz bir kısmı, özellikle teşekkür ediyorum, 7'nci maddesi, ceza infaz kurumu çalışan personelinin özlük haklarına ilişkin konuyu da dile getirmiş rapor. Bu bizim uzun süredir arzu ettiğimiz yani bizim dış koruma kanununda da cezaevinin içerisinde görev yapan personelin özlük haklarının iyileştirilmesine ilişkin uzun süredir bir talebimiz söz konusuydu, maalesef bu konuda da somut bir adım atılmadı. Ceza infaz koruma memurlarımızın, kurumlarda çalışan personelin özlük haklarının iyileştirilmesi cezaevlerindeki hizmet kalitesi açısından en azından bu yönüyle bakılırsa olumlu katkı sağlayacağını ifade ediyorum. Zaman zaman sayın vekillerimiz tarafından soru önergesi olarak gönderilen sorularda da bu konu ciddi bir şekilde dile getiriliyor. İnşallah bu konuda da somut ve olumlu bir adım atılırsa personel açısından olumlu bir gelişme olur diye umut ediyorum.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Sayın Müsteşarım, bu yemek fiyatının artırılması konusunda geçen size söylemiştim.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BASRİ BAĞCI – Artırıldı Sayın Vekilim. Yüzde 40 oranında, onun tarihi de çok yeni.

Tabii, şimdi, artırmanız sorun olmuyor, bütçeden buna para tahsis edilmesi gündeme geliyor. 200 bin kişilik yaklaşık. 5 liradan 7 liraya çıkarılmış, tabii, bu rakamlar şu anda belki çok şey geliyor ama 7 lira da...

MEHMET METİNER (İstanbul) – Yani 7 de yetmez gerçi, 8-10 aralığında...

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BASRİ BAĞCI – Şimdilik 7 lira, tabii, bunlar bizim kendi başımıza belirlediğimiz rakamlar değil. 5 liradan 7 liraya çıkarılmış, çocuklu hükümlü ve tutuklular için. Barındırılan çocuk hükümlü tutuklular için 6 liradan 10 liraya çıkarılmış, annesiyle birlikte kalıp çocuklarına bakan, süt emziren hükümlü ve tutuklular açısından da 7,5 liradan 10 liraya, hamile personel de bunun içerisine dâhil olmak üzere artırılmış. Eğitim merkezlerinde de biraz daha artış söz konusu olmuş. Tabii, bu bir yönüyle de hizmet sektörü yani bazen gittiğiniz kurumlarda bile yemek noktasında ki dışarıda, özel sektörde bile sıkıntı yaşıyorsunuz, burada da zaman zaman yemek kalitesi noktasında eleştiriler bize de ulaşıyor. Tabii, rakamı artırmak sorunu çözüyor mu? Çözmüyor. Maalesef rakamın yanında hizmet kalitesinin artırılması noktasında birçok unsuru bir arada gözetmeniz gerekiyor. Bir de bu hizmeti tüm Türkiye sathında belli bir standardın altına düşürmeden vermek zorundasınız. Çok sıkıntı yaşanan bölgeler olduğunu da uygulamadan ben biliyorum.

Ben not ettiğim, raporda geçen hususlara temas etmek istedim. Kalabalık bizim en büyük baş belamız, maalesef, kapasitemizin çok çok üzerinde ki bu başlı başına zaten belki bir insan hakkı ihlali olarak değerlendirilmeye müsait bir konu çünkü oda içerisinde kişi başına düşen metrekare havayı da hesaplayarak bir standardı tutturmanız gerekiyor. Maalesef bugünden yarına kapasiteyi artırma imkânımız da yok. Sadece cezaevinde bulunan insanların sayısını, odaları da artırmak, biraz da yatak takviye etmek suretiyle belli bir standart tuturmaya çalışıyorsunuz. Bu da başka sıkıntılara neden oluyor. O konudaki eleştirilerde yerden göğe kadar haklı yani şimdi kalabalık nedeniyle bazı infaz kurumlarında vardiyalı yatmalar da söz konusu oluyordu. Yeterli alan tahsis edilemiyor, sağlık hizmetlerine ulaşmada, spor faaliyetlerine ulaşmada, ortak faaliyetlere ulaşmada ciddi sıkıntılar da yaşanmakta.

BAŞKAN – Oluyordu mu dediniz, oluyor mu?

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BASRÎ BAĞCI – Hâlen azalmakla birlikte olduğunu değerlendiriyorum çünkü biz birkaç yıl önce Van M Tipine gitmiştik. Orada işte duvar boyu yataklar dizilmişti. İnsanlar orada vardiyalı yatıyorlardı. İşte oraya ek bina yapıldı. Van’la ilgili sorun nispeten çözüldü ama bu, Türkiye’nin her yerinde aynı standartta çözüldü mü? Hepsine yüzde yüz çözüldü demek de zor çünkü bir anda bir olay, hadise meydana geliyor, hafta sonu 2 bin kişi birden cezaevine geliyor yani 2 bin kişi bir anda sizi bir otel zincirine bile yerleştirseniz orada bile ciddi sorun yaşarsınız. Maalesef böyle sorunlarımız da söz konusu.

Tabii, bu son soruşturmalar nedeniyle atılan personel, hükümlü başına düşen personel sayımızı da olumsuz yönde etkiledi. Bu süreç de biraz daha devam edecek gibi gözüküyor. Bizim standartımız vardır. Özellikle terör infaz kurumlarında 2 hükümlüye 1 infaz koruma memuru şeklinde. Bu biraz 3’e 1’e doğru kaydı. Normal adlilerde de yarı oranda en azından olsun istiyorduk, bu da 5’e 1 oranında.

Şimdi birkaç spesifik konu vardı. Onları da, Adli Tiptan verilen raporlarla alakalı, hükümlü tutukluların raporu olmasına rağmen ceza infaz kurumlarında muhafaza edildiğine ilişkin bazı tespitler ve yakınmalar söz konusu. Tabii, süreci devam eden, rapor alma süreci devam eden birçok kişi var. 10 kişi infaz kurumundan tahliye edilme aşamasında olmakla birlikte infaz kurumunda olduğuna ilişkin bunlardan 2 terör, 8 adli olmak üzere, tabii, burada mevzuatın idarecilere veya uygulayıcılara verdiği bir hak söz konusu. Bu kişi dışarı çıkarsa toplum açısından bir tehlike oluşturur mu, özellikle bu canlı bomba olma ihtimali olan kişiler açısından veya tekrar suça ciddi anlamda bulaşma ihtimali olan kişiler açısından? Bu da idareciler tarafından, karar mercileri tarafından olumsuz değerlendirildiği için ceza infaz kurumlarında hâlen tutulmaya devam eden, mevzuatın verdiği imkân çerçevesinde kişiler söz konusu.

FATMA BENLİ (İstanbul) – Kaç kişiydi Müsteşarım?

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BASRÎ BAĞCI – 10 kişi, 2 terör, 8 adli olarak.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – İki isim daha. Biri böbrek yetmezliği hastası, 10’dan fazla raporunun olduğu söyleniyor, Diyarbakır F Tipinde, bir bu ve ikincisi, Nihat Baymış, İzmir Yeşilyurt’ta lösemi hastası olduğu...

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – Engin Aktaş var mı sizin listenizde?

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BASRÎ BAĞCI – Yani listenin geneli...

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI M. FATİH BELVİRANLI – Engin Aktaş’ın durumu farklı. AİHM kararı da var, tedbir talebini reddetti Engin Aktaş’ın biliyorsunuz.

BAŞKAN – Bomba atarken kollarını kaybeden kişiden bahsediyoruz herhâlde, değil mi? Canlı bombaya hazır bir kişi sonuçta.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI M. FATİH BELVİRANLI – O durumu haricinde sağlık durumunda bir sıkıntı yok. Biz İstanbul'dayken onu daha pahalı bir yani daha kullanabileceği bir protez, şu anda mevcut protezine ilave olarak bir protez yaptırmak istemiştik ama o kabul etmedi. Şu anda elindeki protezle günlük ihtiyaçlarını karşılayabiliyor.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI BURHANETTİN ESER – O dediğiniz şeyde 20 hasta bakımımız var, 4 tane doktorumuz var.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Suçu ne bu arkadaşın?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI M. FATİH BELVİRANLI – Engin Aktaş ağırlaştırılmış müebbet, suçunu ben şu anda bilemiyorum ama ağırlaştırılmış müebbet. Terör eylemidir. Yani örgüt üyeliği olsa ağırlaştırılmış müebbet olmaz.

BAŞKAN – Suçu canlı bomba, atarken kollarını kaybetti. Takip ettiğimiz bir konu çünkü, biliyoruz.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI M. FATİH BELVİRANLI – AİHM'e de bir başvuru vardı, AİHM de tedbir talebini reddetti.

BAŞKAN – Tabii, gerekçesi de özellikle tekrar canlı bomba teşebbüsünde bulunabileceği ihtimaliydi ki çok yerinde bir karardı.

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – 10 kişilik liste var.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI M. FATİH BELVİRANLI – Sayın Vekilim, çok teknik bir konusu var.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Bunun üzerinden bir tartışma...

BAŞKAN – Tamam da, insan haklarının hareket noktası yaşam hakkının korunmasıdır yani şimdi...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Öyle bir durumu var...

BAŞKAN – Devam edelim lütfen.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI M. FATİH BELVİRANLI – Sayın Başkanım, bir konuya ilişkin, Sayın Gülser Yıldırım'ın durumuna ilişkin bir soru söz konusu oldu. Bugün itibarıyla...

SAİT YÜCE (Isparta) – Sayın Müsteşarım, Engin Aktaş'la ilgili bir bilgiyi telefonla alabilir misiniz? Merak ediyoruz.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Başkanımız arz etti, canlı bomba...

BAŞKAN – Bizim bildiğimiz, takip ettiğimiz bir konu. Geçmişte de Komisyonun gündemine gelmişti. İlk defa burada gündeme gelmiyor. Biz de konuyla ilgili bilgi almıştık. Bilinen bir mesele yani.

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – Ailesi Vanlı. O yüzden bana sürekli babası başvuruda bulunarak Engin Aktaş'ın tek başına yaşamını idame ettiremediğini... Çok insani bir noktada...

BAŞKAN – Eyvallah... Ancak, oradaki, bakın, o kişinin sağlık koşulları, onun dışında şartlarının iyileştirilmesi noktasında ilgili cezaevinde olağanüstü bir performans, yani özellikle personelin artırılması vesaire gibi yani başka yerlerde olmayan durumlar söz konusu ama bunun ötesinde de bu

kişiyle ilgili bu konuda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin de kararı var tedbiri teyit eden. Neticede bu kişi tekrar canlı bomba eyleminde bulunabilir yani bu çok açık bir mesele çünkü zaten bu suçtan dolayı içeride bulunuyor.

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – Başkanım, ağırlaştırılmış müebbet aldığı için tek kişilik koğuştaki kalıyor yani mahkeme o yönde karar verdiği için, cezaevi idaresinin takdirinde değil o.

BAŞKAN – Serbest bırakılması konusu farklı, bu konu farklı.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BASRİ BAĞCI – Engin Aktaş’ın durumuna ilişkin bir bilgi notu arkadaşlar hazırlıyor Başkanım, size tevdi edelim, o noktada siz paylaşırsınız uygun görürseniz. Gülser Yıldırım’ın durumuyla ilgili, bugün kalp damar...

SAİT YÜCE (Isparta) – Ben Başkana demedim, biz Komisyon üyeleri olarak bilgi istiyoruz.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BASRİ BAĞCI – Tamam, şey yapalım, inşallah onları takdim edelim.

Bugün kalp damar polikliniğinde muayenesi olmuş, sıkıntılı bir durumu yokmuş, rahatsızlığı size ifade ettiğim gibi ortopedik olduğu anlaşılmakta, ortopediye de sevki yapılmış, genel sağlık durumunun iyi olduğuna dair bir bilgi iletti arkadaşlarımız.

Benim genel olarak sunumlarım bu şekilde. Sorulara ilişkin eğer atladığım bir mevzu varsa onu da...

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Şimdi, Kırıkkale F Tipiyle ilgili sorular varsa alalım, yoksa Kırıkkale F Tipi meselesini bitirelim, akabinde genel konular varsa yine onları da mülahaza edelim.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Kırıkkale F Tipinde de karışımıza çıkan...

BAŞKAN – Buyurun.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Biraz önce arkadaşlar da değindiler, Kırıkkale’de de bize bu tür yakınmalar gelmişti. Bu konuşuldu aslında ama bir şeye işaret etmek için söyledim. Yargılandığı mahkeme ile tutulduğu yer, cezaevi arasındaki ayırım... Siz de bunun bir insan hakkı ihlali olduğunu ifade ettiniz, bizim raporumuzda da var. Ama bu konuda acil önlemlere gereksinim olduğu inancındayım. Neden? Çünkü mahkemeye, yargılandığınız mahkemeye uzak olmak bir sorun elbette ama yargılanan ya da hükümlü olan, her neyse, tutuklu veya hükümlü olan kişinin ailesiyle görüşme hakkı gibi bir hak da var, değil mi? Şimdi, bütün bunların ortadan kalktığı bir süreç ortaya çıkıyor. Örnek vermek istiyorum, hepimizi de çok ilgilendirdiğini düşünüyorum: Bir siyasi partinin Başkanı Sayın Demirtaş. Demirtaş Edirne Cezaevinde tutuluyor, ailesi bildiğim kadarıyla Diyarbakır’da yaşıyor ve -örnek diye söylüyorum yani pek çok örnek var ama en bilindik örnek- nerede yargılanıyor? Muhtemelen yine esas, ağırlıklı Diyarbakır’da yargılanıyor. Şimdi, bu şahsa, bırakalım onun bütün, parti başkanlığı sıfatlarını falan, insan olarak bakalım, ailenin çocuklarıyla birlikte...

BAŞKAN – Kırıkkale konusunu...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Hayır, hayır... Buna bağlı olarak, sadece arkadaşlara anımsatmak istiyorum. Yani bu sorunları...

BAŞKAN – Ama şu Kırıkkale’yi bitirelim, yine gelelim. Yani, şimdi, yoksa bu şekilde...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Cümlemi bitiriyorum zaten Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun efendim, buyurun.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Yani, bu konularda önlem alınmasının çok ivedi bir durum olduğunu düşünüyorum. Sadece bu örnek üzerinden değil, bütün tutuklu ve hükümlüler yönünden tam bir hak mahrumiyeti, adil yargılanma hakkı ihlali, aynı zamanda insani diğer ilişkilerin ortadan kaldırılması sonucunu yaratıyor.

Kırıkkale’de de bu tür arkadaşlar çok fazlaydı, tutuklu ve hükümlüler.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN – Kırıkkale’yle ilgili... Şimdi Kırıkkale’de kalalım lütfen. Kırıkkale’yle ilgili somut bir şey varsa onu ifade edelim, yoksa akabinde yine konuşalım. Yoksa yol alamayacağız.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Uzak yargılamayla ilgili, aileyle görüşme sıkıntılarıyla ilgili.

BAŞKAN – Kırıkkale’yle ilgili böyle bir sorun var mı?

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BASRİ BAĞCI – Raporda yazmıyor ama ailelerinden uzak yerde kaldığına ilişkin bir tespit var.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Var, var, öyle bir paragrafımız var.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BASRİ BAĞCI – Bir paragraf var, evet.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Mahkûmun kim olduğu, ne olduğu, unvanının, mesleğinin ne olduğu gibi bir ayrıcalık tanınıyor mu, böyle bir şey var mı?

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – İnsan hakları eşitliği...

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Evet, ondan bahsediyorum. Yani bir...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Ben bunun da altını çizdim, “Sadece örnek olarak veriyorum.” dedim.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Tamam, başka bir örnek de verebilirsiniz, sıradan bir kişiyi örnek vermiyorsunuz.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Böyle bir şeyi İnsan Hakları Komisyonunda ifade etmek son derece yanlış.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Ben bir cümlelerimi tamamlayabilir miyim?

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Tabii, buyurun.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Yani, sonuçta, insanı insan olarak görüyorsak buradaki mahkûm edilen kişinin mesleği, akademik “title”ı veyahut da görevinin ne olduğunun hiçbir öneminin olmadığını düşünüyorum. Kişidir, bu kişiler üzerinden gidilebilir.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Siz bu konuda kendi yaptığınız konuşmayı anımsayın lütfen, Genel Kurulda yaptığınız konuşmayı anımsayın lütfen.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Evet, sonuçta, siz bir siyasi parti lideri olduğu için ona bir ayrıcalık tanınmasını bekleyemezsiniz. Bu, insan haklarına aykırıdır.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Beklemiyorum zaten, beklemiyorum.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Kişinin suçu esastır, kişinin adı, soyadı esastır yani.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – İspatlanmamış bir suç var yani “suç” diye tanımlayamazsınız bunu bir defa. İkincisi, milletvekili arkadaşımız bu...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Suçu ne olursa olsun eşit davranırsınız.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Mahkûmdur şu anda, sorgulayabilirim, mahkûmdur.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Hiçbir şey yokmuş gibi, lütfen, davranmayın.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Hayır, mahkûmdur sonuçta.

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – Sıradan bir kişiden bahsetmiyorsunuz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Diğer tüm mahkûmlar için ne uygulanıyorsa aynı şeyin de o kişiye uygulanması mümkündür.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Birbirimizi dinleyelim ya.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ama bu Meclisin çatısı altında çalışan bir milletvekili. Binlerce kişinin, hatta milyonlarca kişinin iradesi.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Ben bir söyleyebilir miyim?

MEHMET METİNER (İstanbul) – Birbirimizi dinleyelim arkadaşlar.

FATMA BENLİ (İstanbul) – Evet, dinlemeye dahi tahammül edemiyorsunuz. Cümlesini bitirsin.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Böyle bir şey olmaz ki.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Benim...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Söyledikleri tahammül edilecek bir şey değil.

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – “Suçlu” diyemez ama, “suçlu” diyemez.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Ne desin ya?

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – “Suçlu” demek bile burada bir insan hakkı ihlali.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Biraz sabırlı olun, biraz tahammüllü olun ya.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Herkes yargılanıncaya kadar, suçu sabit oluncaya kadar masumdur, masumiyet karinesi. Bu, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nde, Anayasa’da, hepsinde var.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Şimdi, buna kimse bir şey demiyor.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ama siz “suçlu” diye tanımlıyorsunuz.

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – “Suçlu” diyorsunuz, diyemezsiniz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Mahkûm olarak tutuklu duran bir kişi için...

SAİT YÜCE (Isparta) – “Suçlu” demedi ya, “isnat edilen”...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Dedi, lütfen ya, gördük, “isnat edilen” falan demedi.

SAİT YÜCE (Isparta) – Genel, o anlamda söylemiştir.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Bakın, mahkûm olmuş bir kişi için, işinin, mesleğinin ne olduğu önemli değildir.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Mahkûmiyet yok işte, anlatamıyoruz galiba, mahkûmiyet yok.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Şu anda hâkim bile olmuş, savcılık bile yapmış insanların...

BAŞKAN – “Tutuklu yargılanan” diyelim.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Tutuklu yargılanan binlerce insan var.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Suçu sabit mi? Masumiyet karinesi...

BAŞKAN – Ama lütfen ya...

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Bunların hepsinin...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Siz şu an insan hakları ihlali yapıyorsunuz burada.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Not alsınlar, cevap versinler. Biz de not alıyoruz.

BAŞKAN – Şimdi, bakın...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Yani bir İnsan Hakları Komisyonu üyesi insan hakları ihlali yapacak bir şekilde konuşuyor, Başkan, sizin burada müdahale etmeniz gerekiyor. Burada masumiyet karinesi var.

BAŞKAN – Ama cümleyi tamamlamasına müsaade etmiyorsunuz ki bakın...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Hayır, cümlesi tamamlanacak bir şey değil, “suçlu” diyor, “mahkûm” diyor, öyle bir şey değil.

BAŞKAN – Hayır, lütfen... Bakın, sonuç itibarıyla burada...

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Müsaade edecek misiniz konuşmama? Ben söz aldım, ben sözümü bitireyim, siz de söz alır, konuşursunuz. Benim sözümü kullanmam noktasında niye bu kadar sabırsızsınız, onu anlamıyorum.

BAŞKAN – Evet, buyurun.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Benim söylemeye çalıştığım şey çok basit bir şey. Biz bu insanları mahkûm olarak görüyorsak insan hakları noktasında elbette ki hakları neyse bunu kullanırlar. Ama burada kişileri gündeme getirirken yok “şunun lideri” yok “bunun bilmem nesi...” Ya, bu, kişiler için değişir, sizin için bir siyasi partinin lideri ise benim için de bir...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Evet, almış. “Halkın iradesi, millî irade” deyip duruyorsunuz her yerde. Bize gelince millî irade olmuyor mu? Sadece sizinki mi irade oluyor? Bu halk bize oy vermedi mi?

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Şunu söylemeye çalışıyorum: Burada Meclis tutanaklarına bu yazılar geçiyor.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Geçsin, çok iyi. Tarih sizi de hatırlayacak, bizi de hatırlayacak.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Evet, hatırlayacak.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Çok güzel hatırlayacak.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Siz bu kişiyi bir şeyin lideri olarak tanımlarken ben de farklı bir lider olarak tanımlama özgürlüğüne sahip değil miyim?

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Değilsiniz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Sahibim efendim.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Değilsiniz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Nasıl değilim?

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Değilsiniz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – İnsan haklarından bahseden sizensiz, ben de bunu soruyorum, siz...

BAŞKAN – Evet, lütfen... Bakın...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Bu partinin lideri olduğu sabit bir şeydir, başka bir şekilde tanımlayamazsınız. Resmî bir şeyden söz ediyoruz.

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – Resmîdir yani siz tanımlamayı değiştiremezsiniz ki.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Böyle bir tartışma olmaz ya.

BAŞKAN – Evet, lütfen...

Sözümüzü bitirelim, onun akabinde Kırıkkale’ye geçeceğiz bakın.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Biz de sabırla not alıyoruz, sıramızı bekliyoruz ya. Böyle bir tartışma usulü yok ya.

BAŞKAN – Hayır, hayır... Lütfen...

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – O zaman uyarın, üslubuna dikkat etsin.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – İthamlarla, hakaretlerle geçecekse eğer...

BAŞKAN – Bakın, hep, baştan beri sorunlar buradan kaynaklanıyor zaten.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Böyle bir tartışma usulü olmaz ya.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Bence, siz önce sabırla dinlemeyi bir öğrenin.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Bir hanımefendi konuşuyor, sabırla dinleyeceksiniz ya.

BAŞKAN – Cevap verirsiniz.

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – Ama ısrarla devam ediyor.

BAŞKAN – Cümlesini bitirsin, cevap verin.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Hayır, burada hakaret var, bir saldırı var.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Kimseye hakaret etmiyorum.

BAŞKAN – Ben size söz vermemezlik yaptım mı? Siz bir...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Söz verirsiniz, vermezsiniz, şu anda müdahale etmeniz gerekiyor.

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – Bir uyarıda bulunsanız...

BAŞKAN – Hayır...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Burada, bir partinin... Bizim genel başkanlarımıza hakaret var, bir saldırı var, başka bir şey değil bu.

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – “Ben istediğim gibi tanımlayabilirim.” diyemez.

BAŞKAN – Hayır, kimsenin hakaret ettiği falan yok.

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – Var. “İstediğim gibi tanımlarım.” diyemez.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – İnsan hakları ihlali bire bir şu anda Komisyon içerisinde yapılıyor.

SAİT YÜCE (Isparta) – Hangi kelime hakaret burada, söyler misiniz?

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Tabii ki hakaret.

BAŞKAN – Hakaret ne? Gerçekten, hangisi?

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – “Ben başka bir şeyin lideri olarak tanımlarım.” ne demek? Bir açıklayabilir mi bunu?

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – Açıklasın, neyi tanımlıyor?

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Ya, ben bir kişiden...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Bu partinin resmî liderleri değil mi bu arkadaşlarımız?

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Bakın...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Bu Meclisin çatısı altındaki bir partinin lideri değil mi?

MEHMET METİNER (İstanbul) – Ya, siz istediğinizi istediğiniz biçimde tanımlamıyor musunuz?

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Bu şekilde tanımlayamazsınız arkadaşlar, lütfen...

MEHMET METİNER (İstanbul) – Siz her şeyi, herkesi tanımlıyorsunuz.

AYDIN ÜNAL (Ankara) – Nasıl tanımlayamayız Hanımefendi?

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Tanımlayamazsınız!

AYDIN ÜNAL (Ankara) – Yasin Börü’nün katilidir kendisi.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Evet.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ne demek “Yasin Börü’nün katilidir.” ya!

AYDIN ÜNAL (Ankara) – Bana göre böyledir, katilidir.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Haddinizi bilin ya! Nasıl katilidir? Sen mahkeme misin, yargıç mısın?

AYDIN ÜNAL (Ankara) – Katilidir efendim, Yasin Börü’nün katilidir.

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – Yargı mısınız, hukuk musunuz?

AYDIN ÜNAL (Ankara) – Yasin Börü’nün bizzat katilidir kendisi ve arkadaşlarının katilidir.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Sen ne demek istiyorsun? Hiç de öyle bir şey yok.

AYDIN ÜNAL (Ankara) – İstedğim gibi de tanımlarım. Katilidir.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ne demektir ya bu!

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – İnfazı veren kişilerden birisidir, bu çok sabittir yani.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Başkan, müdahale edecek misiniz? Burası mahkeme mi, yargıç mı bunlar?

AYDIN ÜNAL (Ankara) – Ben böyle düşünebilirim, böyle bir özgürlüğüm var.

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – Başkan, müdahale edin.

BAŞKAN – Ya, bakın, lütfen...

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – Sayın Eş Başkanımız Selahattin Demirtaş hakkında kimse tanımlama yapamaz!

AYDIN ÜNAL (Ankara) – Benim özgürlüğüm var.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Sen mahkeme misin, yargıç mısın, nasıl böyle bir ithamda bulunursun?

BAŞKAN – Ayşe Hanım, lütfen...

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Siz bu mecrayı terör örgütlerinin mecrası olarak kullanamazsınız.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ne terör örgütü?

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Bir: Söz hakkı bende.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Sizin terör örgütüyle nasıl bir arada bu ülkeyi darbeye götürdüğünüzü, nasıl bir uçuruma sürüklediğinizi de biliyoruz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Siz terör örgütlerinin mecrası olarak burayı kullanamazsınız. Bence dışarı çıkıp sakinleşip tekrar gelin.

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – Başkan, hâlâ müdahale etmiyorsunuz.

BAŞKAN – Ayşe Hanım, bakın, siz şu anda şiddet kullanıyorsunuz. Siz şu anda şiddet kullanıyorsunuz.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ne şiddeti ya! Söylediğini görüyorsunuz siz Başkan, ne demek “şiddet”?

BAŞKAN - Lütfen...

MEHMET METİNER (İstanbul) – Arkadaşlar, bu tartışma böyle devam edecekse biz bu toplantıyı terk etmek zorundayız ya.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ne demek “katilidir” ya?

BAŞKAN – Lütfen bir susun. Lütfen...

Siz şu anda şiddet kullanıyorsunuz.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Benim eş genel başkanıma burada kimse “katil” diyemez.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Aynen öyledir, aynen öyledir.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Haddini bilecek herkes!

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Siz mi bildireceksiniz?

MEHMET METİNER (İstanbul) – Biraz sakin olur musunuz.

BAŞKAN – Siz şu anda şiddet kullanıyorsunuz.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ne şiddeti ya, ne şiddetinden söz ediyorsunuz Başkan?

BAŞKAN – Tabii ki şiddet kullanıyorsunuz. Lütfen...

AYDIN ÜNAL (Ankara) – Söylerim efendim.

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – Nasıl diyorsunuz, neye göre diyorsunuz?

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Siz bu Komisyonun Başkanı-sınız, nasıl buna izin verirsiniz?

AYDIN ÜNAL (Ankara) – Katilidir. Çağrı yapmış...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Katil sizsiniz ya!

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – Katil sizsiniz, evet.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Ya, burayı başka bir şeye çevirdiler.

AYDIN ÜNAL (Ankara) – Siz öldürdünüz.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Siz katilsiniz.

AYDIN ÜNAL (Ankara) – Kürtleri de öldürmüştür, Kürtlerin de katilidir, Yasin Börü’nün de katilidir.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Siz Kürtleri öldürüyorsunuz. Cizre’de yaptınız, Nusaybin’de öldürdünüz, hepsini siz öldürdünüz.

AYDIN ÜNAL (Ankara) – Selahattin Demirtaş Yasin Börü’nün katilidir.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Aynen...

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – Bunun hesabını hepiniz vereceksiniz.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Yasin Börü’nün katilinin bellidir kim olduğu.

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – Başkan, siz de isteseydiniz bu tartışmayı bu noktaya getirmezdiniz. Arkadaşımızı uyarmadınız. Her seferinde aynı şeyi yapıyorsunuz.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Hesabını kimden soruyorsunuz ya?

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – Hesap meselesi değil...

MEHMET METİNER (İstanbul) – Ne soruyorsunuz ya!

BAŞKAN – Tamam...

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – Başından beri...

MEHMET METİNER (İstanbul) – Siz herkese her türlü tanımlamayı yapıyorsunuz ya!

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – Milletvekilinin söylediği, Selahattin Demirtaş şahsında...

MEHMET METİNER (İstanbul) – Siz herkese her şeyi söylüyorsunuz ya!

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – Bir dakika... Selahattin Demirtaş şahsında...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – “Katil” diyemez kimse.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Oturun, dinleyin.

BAŞKAN – Şimdi, Ayşe Hanım...

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – Başkan, müdahale etseydin bu olay bu noktaya gelmezdi.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Oturun, dinleyin ya! Böyle bir müzakere olmaz.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Siz kendi mahkemelerinizi kurun, kararlarınızı verin...

MEHMET METİNER (İstanbul) – Hadi oradan ya!

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – ...biz bu tiyatronun içerisinde olmayacağız.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Sadece provoke etmesini biliyorsunuz ya.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Tarih kimin ne olduğunu yazacak.

BAŞKAN – Lütfen...

MEHMET METİNER (İstanbul) – Sadece provoke etmesini biliyorsunuz ya.

BAŞKAN – Bakın, lütfen... Sonuç itibarıyla...

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Size şunu soruyorum: Abdullah Öcalan için ne diyeceksiniz?

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Hiçbir şey demiyorum ben size. Size cevap vermek zorunda değilim.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Abdullah Öcalan için ne diyeceksiniz? Size kalırsa o da katil değildi.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Sen Fetullah Gülen’e ne diyorsun? Senin gidip önünde iliklediğin Fetullah Gülen’le ilgili cevap ver sen.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Ben hiç onların önüne gitmedim.

BAŞKAN – Lütfen...

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Haddinizi aştığının farkındasınız.

AYDIN ÜNAL (Ankara) – Fetullah Gülen de sizin adamınız, birlikte hareket ediyorsunuz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – O da sizin, evet.

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – Tabii, tabii...

AYDIN ÜNAL (Ankara) – Fetullah Gülen’le aranızda ne fark var?

BAŞKAN – Müsaade edin.

SAİT YÜCE (Isparta) – Kapıyı çarpmadan çıkın, ayıp oluyor.

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – İstedğim gibi çarparım. Çarparım, çarpmam, sana mı hesap vereceğim?

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Çarpamazsınız, İnsan Haklarındayız.

SAİT YÜCE (Isparta) – Söyleyeceğin şeyi söylersin, kapıyı çarpamazsın.

BAŞKAN – Bakın, ilk önce...

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – Sana mı hesap vereceğim? Sen “katil” diyebiliyorsun da benden hesap mı istiyorsun?

BAŞKAN – Ya, bu ne ya! Bu mu usul yani?

SAİT YÜCE (Isparta) – Bana hakarettir. Kapıyı çarpamazsın.

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – İstedigimi yaparım.

SAİT YÜCE (Isparta) – İstedigini söylersin, buyurur gidersin.

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – Sen “katil” diyebiliyorsun ama.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Deriz tabii ki yani.

AYDIN ÜNAL (Ankara) – Katile “katil” denir.

BAŞKAN – Bakın Hanımefendi...

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – Başkan, isteseydiniz müdahale edebilirdiniz.

BAŞKAN – Hayır, lütfen...

MEHMET METİNER (İstanbul) – Ya, niye müdahale etsin Başkan ya?

BAŞKAN – Siz şu anda bana karşı da şiddet kullanıyorsunuz.

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – İsteseydiniz müdahale edebilirdiniz.

BAŞKAN – Hayır, etmeyeceğim.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Sizin konuşma özgürlüğünüz varsa bizim de var yani. Lütfen, saygılı olun biraz.

BAŞKAN – Siz önce, bakın, insanlarla...

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – Konu kapanırdı ama bu hâle gelmesini istediniz.

BAŞKAN – Burada milletvekilleri var, senli benli konuşuyorsunuz...

MEHMET METİNER (İstanbul) – Sizin her şeyi söyleme özgürlüğünüz olacak, hiç kimsenin bir şey deme özgürlüğü olmayacak.

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – Ya, biz bir şey söylemedik.

BAŞKAN – Sizin bana sunduğunuz raporların çoğunda “katil” ve “katliam” konusu her yerde geçiyor.

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – Vekil hanım, eş başkanımızla ilgili...

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Sözümü dinleme zahmetinde bulunmadınız. Bence çıkmanızda çok fayda var.

BAŞKAN – Ya oturun ya gidin.

LEYLA BİRLİK (Şırnak) – Canım isterse...

BAŞKAN – Hayır, öyle bir yetkiniz yok.

Bakın, burayı sonuç itibarıyla dağıtamazsınız, burası provokasyon ortamı değil. Gidecekseniz gidin, oturacaksanız oturun.

Hayret bir şey ya!

Evet, lütfen sözünüzü bitirin.

Kırıkkale dışında bir konu almıyoruz, şu anda Kırıkkale'ye odaklanıyoruz, Kırıkkale'ye oylatacağım.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Şenal Hanım, lütfen... Kırıkkale konusuyla ilgili...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN – Hayır, hayır, müsaade etmiyorum, müsaade etmiyorum ya!

Bakın, burada baştan beri herkes bir şeyden başlıyor. “İşte, insan haklarını iyileştirelim...” Başka yerlere çekmeyelim. Ondan sonra konuşmaya başlıyoruz, dağıtıyoruz, yine “Niye böyle oldu?” diyoruz.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Komisyon üzerinden tartışma çıktığı için...

MEHMET METİNER (İstanbul) – Ya, Şenal Hanım, siz de HDP'nin her söylediğine katılmak zorunda hissetmeyin kendinizi ya! Siz CHP'siniz, HDP değilsiniz ya!

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Lütfen siz müdahale etmeyin.

BAŞKAN – Leyla Hanım, bitti mi sözünüz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Bitti.

BAŞKAN – Evet, Kırıkkale konusuyla ilgili raporun görüşmeleri tamamlanmıştır. Rapora muhalefet şehri eklemek isteyen üyelerimizden şerhlerini -perşembe günü uygun mu- perşembe 17.00'ye kadar ulaştırmaları...

MEHMET METİNER (İstanbul) – Yalnız Şenal Hanım üye olmadığı için onun şeyi geçerli değil, onu söyleyelim.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – O zaman beni götürmeseydiniz arkadaşlar.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Bir daha götürmeyiz.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Tamam, götürmeyin.

BAŞKAN – Hayır, hayır, lütfen.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Üyeniz geliyorsa gelir, gelmiyorsa götürmeyiz, bizim inisiyatifimizde.

BAŞKAN – Evet, şerh eklemek isteyen üyelerimizden...

MEHMET METİNER (İstanbul) – İstedığınız zaman geliyorsunuz, istemediğiniz zaman gelmiyorsunuz; sonra da kalkıp bizi suçluyorsunuz ya!

BAŞKAN – Lütfen...

...perşembe günü 17.00'ye kadar Başkanlığımıza iletmelerini rica ediyorum.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Ben muhalefeti yazacağım.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Genel merkezde görevleriniz varsa Komisyon üyesi olmayın.

BAŞKAN – Lütfen...

İletilen muhalefet şerhleri de tabii ki raporlarımıza eklenecektir.

Bunun ötesinde, Kırıkkale F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevi İnfaz Kurumu İnceleme Raporu'nu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy çokluğuyla rapor kabul edilmiştir.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Ben muhalefeti yazacağım.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Ben komisyon başkanı olarak Şenal Hanım'ın muhalefeti kabul edilmesi gerektiğine inanmıyorum, kendisi Komisyon üyesi değil çünkü.

BAŞKAN – O konuyla ilgili usul...

MEHMET METİNER (İstanbul) – Biz nezaketen götürdük CHP'li üyeli katılamayacağımı bildirdiği için.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Ana Komisyonun üyesiyim.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Ana Komisyon üyesi olabilirsiniz ama bir alt komisyon üyesi değilsiniz.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Sayın Başkanım, bir konuda söz istiyorum.

BAŞKAN – Hemen vereceğim.

Akabinde tabii, şu anda gündemimizde Eskişehir, İstanbul, Balıkesir ve Bursa cezaevleriyle ilgili raporların da değerlendirilmesi söz konusuydu ama bugün bu konuyu...

MEHMET METİNER (İstanbul) – Okuduk Başkanım, oylamasını yapalım, bitirelim.

BAŞKAN - Eğer bunların detayıyla ilgili konuşulacak hususlar varsa bu konuyla ilgili sizin de gündeminizde... Tabii, muhalefet şerhi zaten ulaştırılabilir. Bunlarla ilgili...

Siz genel olarak söz alacaksınız herhâlde, değil mi?

Biraz sonra söz vereceğim size müsaade buyurursanız.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Diğer raporları ben henüz okumadım, incelemedim. Çünkü dün akşam raporlar getirilmiş. Yeni raporlarla ilgili de eğer şu anda bir karar alınacaksa bu raporun altında imzası olan...

BAŞKAN – Ama zaten bugün burada görüşülecekti ve sonuç itibarıyla...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Anlıyorum. Zaten muhalefet şerhimizi yazarız.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Başkanım, başkaları katılmadı diye oylama yapmamıza mani bir durum yok.

BAŞKAN – Tamam yani zaten bunlar şey yapılmıştı.

Ben şimdi okundu, okunmadı...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Ulaşmadı efendim yani okundu okunmadı meselesi değil.

BAŞKAN – Ama bakın, nihai şekli o. Zaten bu raporlar bugün itibarıyla değil ki geçmişte ilgililere ulaştırılırdı.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Dün akşam geldi, öyle değil mi?

BAŞKAN – Alt Komisyon üyelerine verdik, değil mi, onu kastediyorum zaten.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Ben şahsımla ilgili ifade ettim toplantının başında da katıldığım hâlde haberim olmadı dedim.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Oylama yapılmasına mani bir durum yok yani.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Oylama yapabilirsiniz. Ben itirazımı ifade ediyorum.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Kim okuyup okumadığı çok ilgili bir şey değil.

BAŞKAN – Bu raporları da oylayalım. Akabinde size söz verelim inşallah.

2.- Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Eskişehir H ve T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu

BAŞKAN - Eskişehir H ve T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'yla ilgili de, yine raporların kendisiyle ilgili söz almak isteyen varsa buyursun.

Söz almak isteyen yok.

Raporun görüşmeleri tamamlanmıştır.

Eskişehir H ve T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'nu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Rapor kabul edilmiştir.

3.- Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun İstanbul Çocuk Eğitimevi ve Ümraniye E ve T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu

BAŞKAN - 3'üncü madde de İstanbul Çocuk Eğitimevi ile Ümraniye E ve T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu gündemimizdedir.

Raporun görüşmeleriyle ilgili gündemi kapatmadan önce, yine, sorusu olan, bu konuyla ilgili söyleyeceği olan varsa buyursun.

Yok.

Dolayısıyla, İstanbul Çocuk Eğitim evi ile Ümraniye E ve T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'nu da oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4.- Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Balıkesir L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu

BAŞKAN - 4'üncü maddede Balıkesir L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu'yla ilgili sorusu, söyleyeceği olanlar...

Yoktur.

Dolayısıyla, Balıkesir L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu'nu da oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5.- Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Bursa H Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu

BAŞKAN - 5'inci madde Bursa H Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu'yla ilgili söz almak isteyenler...

Söz almak isteyen yok.

Raporu kabul edenler... Kabul etmeyenler...

Bursa H Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu da kabul edilmiştir.

İmzaları bu arada arkadaşlarımız herhâlde toplayacaklar.

Bunun ötesinde söz isteyen, yine, 2 vekilimiz vardı; biri Orhan Bey, akabinde de Şenal Hanım.

Buyurun Orhan Bey.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Ardahan Milletvekili Orhan Atalay'ın, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun önemine ve OHAL sürecinde Komisyon olarak daha fazla çalışılması gerektiğine ilişkin açıklaması

ORHAN ATALAY (Ardahan) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

İnşallah cezaevlerinin sayısı da azalır.

Tabii, İnsan Hakları Komisyonu, her ihtisas komisyonu için söyleyebileceğimiz gibi, bazı dönemlerde daha fazla önem yüklenen, önem atfedilen bir komisyonumuz. Çünkü burada konu insanın hakkıdır, hukukudur. İnsanın hukuku onun varoluşsal kimliğidir, onurudur, yüceliğidir, mutluluğudur, umududur, geleceğidir vesaire. Bundan dolayı da gerçekten son derece önemli bir komisyon.

Elbette ki bu Komisyonu oluşturan üyeler farklı siyasi ilimlere, partilere, dünya görüşlerine, farklı inançlara mensup olabilirler ama burada çalışmak istemeleri, bu Komisyonda görev almak istemeleri belli ki herkesin, hepimizin insan haklarına ilişkin daha farklı, daha üst bir hassasiyet taşıdığını gösteriyor.

İnsan hakları dediğimizde de, tarihinden de bunu görüyoruz, daha güçlü olanın, yetkisi olanın, silahı olanın, kanunları icra etme hakkı olanın ötekisine karşı, ilişkin almış olduğu tavrı, tarzı, biçimi sınırlandırmayla ilgili bir mana da çağırıştırır. Dolayısıyla insan hakkı, insan hakları esas itibarıyla sanki -genel olarak kullanıyorum- devlete ilişkin, devlete karşıtlığı da esasında barındıran bir mefhum. İşe buradan yaklaşmanın faydalı olduğunu düşünüyorum.

Devletler de elbette ki kendi varlıklarına karşı özel ya da tüzel kişilerin haklarını ihlal edenlere, bu ihlalde bulunan faillere karşı birtakım müeyyideler uygular. Bu da devletin varoluşsal amacıdır. Ancak bizim Komisyon olarak üstlendiğimiz misyon, devlet bu cezalandırmayı yaparken, toplumsal düzeni sağlarken kendi hududu içerisinde, kendi limitleri içerisinde kalıp mahkûm ise de mahkûmun da hakkını, hukukunu sağlamaya dönük birtakım tedbirler almak, bunun önüne geçmektir. Çünkü İnsan Hakları Komisyonu –benim şahsi kanaatim- kolektif vicdanın sesi olmalıdır, maşerî vicdandır, maşerî vicdanın sesi olmalıdır, kimsesizlerin kimsesi olmalıdır, sessiz çılgınlığın sesi olmalıdır.

Bu bizim parlamenter olarak üyesi bulunduğumuz muhalefet veya iktidar oluştan bağımsız bir şey, bu son derece önemli. Bizim burada şahsen benim ve benim arkadaşlarımla iktidar partisine mensubiyetleri muhalefetteyken, mazlum iken dillerimize pelesenk ettiğimiz temel hukuk normlarını dile getirmeyeceğimiz, bunları görmezden geleceğimiz manasına gelmez, vicdanımızı susturmak zorunda olduğumuz manasına da gelmez Başkanım.

Dolayısıyla biz esas itibarıyla bununla sınıyoruz, mazlum iken, muhalefetteyken temel insan haklarını destanlaştırmak, temel hukuk ilkelerinin hafızı olmak kolay bir şey ama bana göre zor olan, olması gereken iktidardayken, iktidar partisinden mensubuyken bir mazlumiye prim vermemek, bir haksızlığa, hukuksuzluğa izin vermemektir.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Bu bir öz eleştiri mi Sayın Atalay?

ORHAN ATALAY (Ardahan) – Hayır, ben ideal olanı söylüyorum. Öz eleştiri olarak kabul ederseniz de o da olabilir. Öz eleştiri yapmak zorundayız, kendimizi aynalarda “check” etmek zorundayız çünkü benim şahsi kanaatim, inancım ve düşüncem sabah akşam kendinizi aynanın karşısında “check” etmezseniz vicdanınız sizi rahat bırakmaz. Elbette ki devlet erkini, devlet yetkisini kullanan insanların bireysel zaafılarından, içinde bulunmuş olduğu psikososyal şartlardan kaynaklı ötekinin hakkını, hukuku ihlal eden, onuru çiğneyen birtakım olaylar olabilir. Bizim iktidar oluşumuz, iktidar partisine mensubiyetimiz bunun üstünü örtmeyi gerektirmez, tam tersine, bunun üstünü olabildiğince açma yükümlülüğünü, vazifesini bize yükler. Biz bunu görmek zorundayız. Devlet kendi varlığına kasteden birtakım silahlı, organize terör örgütlerine karşı mücadele etmelidir. Hiçbir devlet kendi varlığını esas hedef almış böyle silahlı grupları tolere edemez. Bu, devletin de varlığını ortadan kaldırır ama böyle olağanüstü hâllerden geçen devletlerin ya da toplumların bu mücadeleyi hukukun, vicdanın, adaletin,

hakkaniyetin sınırlarını aşarak götürme lüksü olmamalıdır. Böyle bir mücadele bizi başarıya götürmez, kastetmek istediğim, anlatmak istediğim budur. Bir mücadele verir, iktidar bir mücadele verir, devlet bir mücadele verir ama bu mücadelenin içeriği, tarzı, yöntemi, araçları, aygıtları kamuoyunun vicdanını zedelememelidir, bu, limitler içerisinde kalmalıdır.

Şimdi, bizim bir gerçekliğimiz vardır, şu anda Türkiye olağanüstü hâl gerçekliğini yaşıyor. İşte, FETÖ diye gerçekten dünyayı yöneten zekâların kurguladığı, organize ettiği, yönettiği PKK, FETÖ gibi büyük terör örgütleriyle mücadele eden bir tarihsel evre yaşıyoruz. Bu mücadeleyi yapmak zorundayız fakat bu mücadeleyi yapmak demek insan haklarını ihlal etmeyi gerektirmez. İnsan haklarını ihlal ederek verdiğimiz mücadele de bizi başarıya ulaştıramaz.

MEHMET METİNER (İstanbul) - Ya böyle bir şey var mı? Böyle bir şey gözlemliyor musunuz?

ORHAN ATALAY (Ardahan) – Böyle bir şey olup olmadığı için söylemiyorum Metin Bey, ben bir metodoloji anlatıyorum.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Biz burada İnsan Hakları Komisyonundayız, metodoloji dersi yapmıyoruz, varsa öz eleştiri yapıyoruz.

MEHMET METİNER (İstanbul) - Varsa böyle bir şey, üstüne gidelim.

ORHAN ATALAY (Ardahan) – Şunu söylüyorum, şunu söylüyorum... Bitireyim sözümü, şunu söyleyeyim.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Neyse gidelim, bir kahve içelim, orada entelektüel anlamda tartışalım.

ORHAN ATALAY (Ardahan) – Ama burada neyi konuşup neyi konuşmadığımıza dair bir şey herhâlde belirlemeliyiz. Sadece şunu söylüyorum.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – “Metodoloji” dediniz de o açıdan söyledim. Metodoloji tartışmıyoruz burada, olay tartışıyoruz.

ORHAN ATALAY (Ardahan) – Sevgili Hocam, şu anda Olağanüstü Hâl Kurulu çalışmalarına başladı, Kamu Denetçiliği diye bir kurumumuz da var, bir de İnsan Hakları Komisyonumuz var. Söylemek istediğim de şu, varmak istediğim de şu -az sabırlı olsaydınız, sıkıntıya gerek yok- biraz daha fazla çalışması gerekir bu Komisyonun çünkü insan haklarının daha fazla ihlal edilebilir ihtimalinin olduğu bir evreden geçiyoruz çünkü hapisanelerde yer kalmamış, “Mağdur edildik.” diye bize gelen çok sayıda insan vardır. Dolayısıyla, bütün bu mücadeleyi bahsettiğim ilkeler içerisinde yürütme mecburiyetimizi tekrar hatırlatarak söylüyorum. Bizim İnsan Hakları Komisyonunun biraz daha fazla mesai yapması gerekir, söylemek istediğim bu. Bununla ilgili isterseniz özel bir oturum yapabiliriz çünkü neticede -biraz önce Sayın Başkanımızın da söylediği gibi- çok sayıda dilekçe var, çok sayıda itirazlar var, milletvekilleri olarak bize çok sayıda müracaatlar var. Gerçekten olağanüstü bir süreçten geçiyoruz. Burada haklı ile haksız, kuru ile yaş devlet, Parlatmentonun, İnsan Hakları Komisyonunun tefrik etme mecburiyeti var. Biz böyle bir vazifeyle karşı karşıyayız Sayın Ruhi Bey. Dolayısıyla, vicdanen de kendi görevimizi bihakın yerine getirmek için İnsan Hakları Komisyonunun bu konuyu özel olarak yeniden gündem alan geniş bir katılımlı, hatta geniş bir zaman aralığında takdir ederek konuşmayı ben şahsen arzu ediyorum, söylemek istediğim bu.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – 15 Temmuz gecesi Gölbaşı’ndaki Özel Harekâta şehit olan polislerin çocuklarından başlayalım, aile dramlarından başlayalım.

ORHAN ATALAY (Ardahan) – Evet, aynı, oradan başlayalım çünkü o olayın canlı tanısıydı da benim, oradaydım ben, oradan başlayalım. Yoksa “Katillerin hakkını burada savunalım.” manasında söylemedim. Yaşam hakkı temel ise, birinci mesele ise oradan başlayalım. Ama böyle bir arzumu dile getirmek istedim, hepsi bu kadar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Şenal Hanım, bu konuda söz almak istemişti, akabinde söz almak isteyenler varsa, Başkanım söz alacaklar.

Buyurun Sayın Sarıhan.

2.- Ankara Milletvekili Şenal Sarıhan'ın, ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin kuralların hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanmasının temel ilke olduğuna ve İstanbul Milletvekili Mehmet Metiner'in görüşmeler sırasında kendisine yönelttiği tavrı kınadığına ilişkin açıklaması

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Teşekkür ederim söz verdiğiniz için.

BAŞKAN – Ben tabii özür dileyerek, vekillerimiz adına da özür diliyorum çünkü sonuçta, tabii oylama söz konusu olabilir, şimdi yoklama söz konusu olabilir, o sebepten dolayı gitmek durumunda olan arkadaşlarımız olabilir.

AYDIN ÜNAL (Ankara) – Zorunluluktan, zorunluluktan.

BAŞKAN - Onların adına da özür diliyorum. Zaten bu şeyleri alıp inşallah kapatacağız.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Değerli Başkanım, keşke kendileri böyle bir özür dileselerdi, bir konuşma başlamışken kalkan arkadaşlar kendileri keşke böyle bir özür dileselerdi. Hepimiz aynı konumdayız, hepimiz biraz sonra grupta olmak gibi bir sorumlulukla karşı karşıyayız.

İzinizle ve özür dileyerek, ben biraz önce ortaya çıkan tartışmadan da yola çıkarak bir şeyi ifade etmek istiyorum. Buradaki arkadaşlarım, Adalet Bakanlığındaki arkadaşlarımın çok iyi bildikleri, buradaki arkadaşlarımın da bildiğini düşündüğüm bir ilkeyi okumak isterim. Bugün cezaevleriyle ilgili konuyu konuştuk. Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 2'nci maddesinde şu yazar, der ki “İnfazda temel ilke” -böyle başlar, kenar başlığı bu- “Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin kurallar hükümlülerin ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefi inanç, millî veya sosyal köken ve siyasî veya diğer fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanır.” Temel ilke budur. Biz bütün söylemlerimizde ya da ben kendi adıma konuşayım, ben nereden yanayım, kimden yanayım? Burada konuşan AKP'li arkadaşım, HDP'li arkadaşım ya da MHP'li arkadaşım, yana değilim. Ben haktan, hukuktan ve insan haklarından yanayım. Hukuk bana bunu emrediyor, diyor ki: İnfaz karşısında herkes eşittir, onun niteliği ve sıfatı ne olursa olsun. İnsan Hakları Komisyonunda görev yapan arkadaşlarımın bu eşitliği içlerine sindirmeleri, içselleştirmeleri ve bu noktadan sorunların değerlendirilmesine katkı sunmaları gerekir.

Anlatmak istediğim, biraz önce ifade etmek istediğim ve çok üzüldüm, bir tartışmanın da tatsız bir şekilde yürütmesine sebep oldu. Verdiğim örnek dikkatinizi çekmek için verilmiş bir örnekti, ayrıcalık yapalım diye değil. Bunu cümlemin başında da söyledim ama biz bazı isimlere, bazı sözcüklere karşı özel bir tepki geliştirdiğimizde gerçekten insani değerlerle karar vermekten ve konuşmaktan uzaklaşırız sevgili arkadaşlar.

Biraz önce Metiner arkadaşımızın bana yönelttiği tavrı da şiddetle kınıyorum çünkü biz hepimiz burada eşit koşullardayız. Sizin o Komisyonun Başkanı olmanız... Aksine bana demelisiniz ki “Olumlu bir iş yapıyorsunuz, bir boşluğu dolduruyorsunuz, oraya bir başka gözü de katıyorsunuz.” “Ben buna izin vermem.” tavrı -beni bağışlayın- bir “derebeyi” tavrıdır ve üstelik de burada Komisyonumuzun Başkanı varken sizin bu konuda söz hakkı kullanmanız benim onurumu da çiğnemiştir, bence...

MEHMET METİNER (İstanbul) - Bak, sabırla dinliyorum ve not alıyorum yani.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Tabii ki dinleyin ve not alın. Ben size hiçbir zaman...

MEHMET METİNER (İstanbul) - Bir hanımefendinin sözünü kesecek kadar saygısızlık yapmıyorum yani.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Kestiniz ama şu anda.

MEHMET METİNER (İstanbul) - Ama siz deminden beri onu yaptınız arkadaşımıza.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Kime?

BAŞKAN - Siz buyurun, lütfen.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Şimdi, Şenal Hanım’ın Komisyonumuzun üyesi olması bir kazanım arkadaşlar. Her konuda da birlikte yeni yeni bakış açıları kazanıyoruz. O açıdan üslubumuzu daha toparlayalım. Şenal Hanım özelinde, partisi bir tarafa, çok önemli bir tecrübe olarak aramızda. Lütfen, bu konuda... Sayın Başkanım, kusura bakmayın.

BAŞKAN - Estağfurullah, lütfen.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) - Teşekkür ederim.

Sözlerimi burada bitireceğim çünkü gerçekten devam edemeyecek kadar gerilmiş durumdayım ama ben şunu yapalım diyorum: Özel toplanalım, özel toplanalım ve biraz önce arkadaşımın ifade ettiği gibi insan hakları konusu üzerinde biraz fikir yoralım, akıl yoralım ve de konuştuğumuz konular üzerinde gerçekten hukuki metinlerden haberdar olalım, yoksa, birbirimizi birinin yanında görerek ilerleyemeyiz arkadaşlar.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Demin Hocama kastettiğim tam da buydu Şenal Hanım. Yani, oturalım, bir kahve içelim, bunları özelde tartışalım...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Bunları gerçekten konuşalım. Teşekkür ederim. Burada bitiriyorum. Sağ olun.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Son sözü -eğer başka söz almak isteyen varsa ayrı konu tabii- de Alt Komisyon Başkanımız Mehmet Metiner Bey’e veriyorum.

Buyurun.

3.- İstanbul Milletvekili Mehmet Metiner’in, Ankara Milletvekili Şenal Sarihan’ın açıklaması sırasındaki bazı ifadelerine ve kendisinden özür dilediğine, OHAL sürecinde devletin sistematik bir işkence ve kötü muameleyle izin verdiği kanaatinde olmadığına ve cezaevlerinde böyle bir duruma rastlamadığına ilişkin açıklaması

MEHMET METİNER (İstanbul) – Benim tavrımın “derebeyi” tavrı olduğunu söylemeye hakkınız var ama keşke demin çapulculuk yapan, provokasyon yapanlara karşı da bir çift sözünüz olsaydı, bu eşitliği de göstermiş olsaydınız.

Benim söylemek istediğim şey şu: Komisyon üyesi olan kişi ancak muhalefet şerhi düşebilir. Tabii ki Üst Komisyon üyesi olarak gerekli mülâhazalarınızı paylaşırsınız, bundan onur duyarız, mutluluk duyarız, kaydederiz, raporumuza geçiririz ama muhalefet şerhi düşemezsiniz, onu söylemeye çalıştım ben. Yani, her bir cümlemizi noter marifetiyle şerh düşerek de açıklamamıza gerek yok, akıllıya lafın tamamı denmez. “İzin vermem.” derken kastettiğim şey prosedürel bir şeydir, derebeylik tavrı değildir. Ama demin bir hanım arkadaşımız konuşurken el birlik, söz birlik kestiniz, kestirdiniz ama onu yapan insanlara karşı bir tek cümle sarf etmiyorsunuz ama bana gelince “derebeyi” diye suçlayabiliyorsunuz. Ben de bunu size yakıştıramadım Şenal Hanım. Bugüne kadar hayatımın hiçbir evresinde şahsınıza yönelik hiçbir saygısızlığım olmadı, olmaz da ama lütfen siz de siyasi pozisyon alırken saygı sınırları içinde kalın.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Hukuki pozisyon alıyorum, siyasi değil.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Şimdi, kayıtlara geçiş diye konuşma hakkı istedim çünkü Alt Komisyon Başkanı olarak bunları kayda geçirmek durumundayım.

Demin ülkemizle ilgili çok ciddi suçlamalar yapıldı. Sadece biz cevap vermek zorunda kalmayalım; bu ülke hepimizin ülkesi, Şenal Hanım’ın da ülkesi. Şimdi, aşırı güvenlikçi politikalar yüzünden cezaevlerinin korkunç boyutlarda olduğunu söyledi. Bu, cezaevlerimize büyük bir haksızlıktır. Sayın Müsteşarımız gayet özlü bir biçimde öz eleştirel de konuştular, kendisini tebrik ediyorum. Alkışlanması gereken bir konuşmaydı o ya. Devlet adına bugüne kadar bu konuşmalara hiç kimse hiçbir yerde şahit olmadı ya. Ama devleti koruma refleksi de önemlidir arkadaşlar. Devlet herkesi korusun, kollasın, eyvallah, hatta kendisini yok etmek isteyenleri de korusun, kollasın ama bir tek kendisini korumasın öyle mi? Yani, canlı bomba eylemi esnasında yakalanmış, iki kolu kopmuş, aman bir an önce salıverelim. Böyle bir şey olmaz. Bu devlet protez takıyor, her türlü imkânı sağlıyor ama lütfen devlet eleştirisi yaparken de biraz daha özenli olalım ya. Bu devlet hepimizin ya, bu devlet AK PARTİ’nin devleti değil sadece ya. Hangi amaç için, kimler için aracı olduklarını biliyoruz bazı arkadaşların. Onların milletvekili olmaları her anlamda sözlerine dokunulmazlık kazandırmaz ya. Ülke yarı açık cezaevine dönüştürülmüş. Hadi oradan ya, hadi oradan ya! Evet, yarı açık cezaevine dönüştürüldü terör örgütleri ve onların yandaşları açısından; bu böyle olmaya da devam edecek. Kim ki terör örgütü olarak faaliyet gösteriyorsa, kim ki o terör örgütlerinin siyasi, sosyal ayağını oluşturuyorsa kökünün kazınmasından rahatsızlık duymamak lazım ya. Terör örgütlerinin bundan rahatsızlık duymasını anlayabiliriz ama bu kutsal çatı altında faaliyet gösteren bir milletvekillinin bundan rahatsızlık duyması anlaşılabilir bir şey değildir. Teröristin hakkını her şeye rağmen koruyalım diye bir mantık ama devlete gelince de vurun, öldürün mantığı olmaz arkadaşlar. İnsan hakları ihlallerinin arkasına sığınarak devlete her şeyi söyleyelim, asker öldürsün, polis öldürsün eyvallah ama mahkûmdur tamam eyvallah, yemesi içmesi, barınması eyvallah. Ne yapalım yani başka ne yapalım? Bir de cezaevini onlar için cennete mi dönüştürelim yani? Bunu söylemek insan hakları ihlaliye kusura bakmayınız insan hakları ihlalinin devam etmesi gerektiğine inananlardanım.

Bir diğer husus: FETÖ’yle mücadele ederken... FETÖ’nün kökünü kazıyacağız ya. Bu kutsal çatıyı başımıza yıkmaya çalışmış bir terör örgütünden bahsediyoruz ya. “Cezaevlerinde ziyarete gitmemek insan hakları ihlali.” Evet, bu ihlali sürdürmeye devam edeceğiz kardeşim. O alçakların, o yalancıların bizim uzatacağımız mikrofonlara konuşmasına, devletimizi, iktidarımızı, Hükûmetimizi suçlamasına izin veremeyiz yani. Yani, her şeye insan hakları gözüyle bakıyoruz yani. FETÖ’yle mücadele ediyorsun, kulağından tutup içeri atıyorsun “Efendim, cezaevini niye onlar için cennete dönüştürmüyorsunuz? İnsan hakları ihlali.” Bizim hakkımız ne olacak ya; devletimizin milletimizin hakkı ne olacak ya? 15 Temmuz yaşadık ya. Yaşamadık mı yani? Kusura bakmayınız, her ülke

terörle mücadele eder, hukuk içerisinde mücadele eder, bu devletin de yaptığı budur, bu Hükûmetin yaptığı da budur. FETÖ'yle mücadele ederken, PKK'yla mücadele ederken elbette hukukun dışına çıkmayacağız. Ben çıktığımız kanaatinde de değilim. Münferit olaylar olabilir, Sayın Müsteşarımız da söylediler, onlar hakkında gerekli her türlü işlem yapılıyor zaten, yapılacak ama ben bu süreçte, OHAL sürecinde devletimizin, Hükûmetimizin sistematik bir biçimde işkence ve kötü muameleye izin verdiği kanaatinde değilim, cezaevlerinde de buna rastlamadım, rastlamış olsaydım bunu yürekli bir biçimde eleştirdim ama genel lafların arkasına sığınarak burada bazı milletvekilli arkadaşlarımızın yaptığı şey de devleti, Hükûmeti ve bu milletin mücadelesini itibarsızlaştırmaktır. Benim biraz da sitemim onaydı Şenal Hanım “Siz de lütfen her HDP’linin söylediğinin altına imza atmak zorunluluğu hissetmeyin.” derken ya. Biz de konuşuyoruz, bize de biraz hak verin ya, bize de biraz hak verin. Bu, dostça bir sitemdir Şenal Hanım.

Bitiriyorum, lütfen.

Sizin değerlendirmeleriniz şahsen beni çok mutlu, eder, çok çok mutlu eder ama Komisyon üyesi olmadığınız için, böyle bir resmî şey yapamayacağınızı söyledim. Sınırımı aşmışsam her şeye rağmen bir hanımefendi olarak sizden özür diliyorum ama sizden de hassaten rica ediyorum ya, devletin ve milletin bekasının söz konusu olduğu bir dönemde canlı bombaları bile savunurken “insan hakları” diyeceğiz ama devleti yok etme operasyonu, milleti yok etme operasyonu konusunda da “Özgürlükler yok, demokrasi elden gitti...” Nereye gitti demokrasi ya? Sanki bugüne kadar bu ülkede demokrasi vardı da. Sevsinler demokrasinizi ya! Bu ülkede milyonlarca insan inancını yaşayamadı ya, başının örtüsüyle okullara gidemedi. Yani, sanki biz geldik, demokrasi elden gitti. Yok böyle bir şey.

Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Müsteşarım, ben size de çok teşekkür ediyorum. Soylu Bakanım da eleştiri getirdi HDP’li milletvekili. Soylu Bakanım teşekkür ediyorum. Evet, bu ülkede STK kılıfı altına girmiş terör yardakçısı, terör destekçilerinin de kapılarına kilit vurduk, vurmaya da devam edeceğiz kardeşim. Kim bunu nasıl anlıyorsa anlasın.

BAŞKAN – Evet ben teşekkür ediyorum Sayın Metiner.

Siz...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Ben yanıtımı verdim.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Mustafa Yeneroğlu’nun, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunda uygulanan usul olarak alt komisyon üyesi olmayan Komisyon üyelerinin de alt komisyon raporlarına şerh koyabileceklerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN – Evet, ben aynı zamanda da tabii şu saptamada da bulunmak istiyorum: İnsan Hakları İnceleme Komisyonunun kurulduğu günden beri usulüdür, sadece alt komisyon üyeleri değil, aynı zamanda İnsan Hakları İnceleme Komisyonunun üyeleri de hazırlanan alt komisyon raporlarıyla ilgili de şerhleri olması durumunda bu şerhleri rapora eklettirebilirler. Bu zaten temel prensiptir, bu prensibimizi sürdürüyoruz. Bu çerçevede rapora şerh eklemek isteyen üyelerimiz olursa perşembe günü saat 17.00’ye kadar bunları yazılı olarak Komisyonumuza iletmelerini özellikle istirham ediyoruz. Hayır, yetiştiremeyiz gibi bir durum söz konusu olursa cuma gününe de yapabiliriz.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Cuma tatil, pazartesiye yapabilirsek.

BAŞKAN – Tamam, pazartesi diyelim o zaman, pazartesi saat 17.00.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Özrümü kabul ettiniz mi?

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Rica ederim, her özür değerlidir.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Çok teşekkürler.

BAŞKAN – Ben özellikle Alt Komisyonumuzun hem cezaevleri ziyareti, oradaki incelemeler, hazırladığı raporlar için de katkıda bulunan tüm vekillerimize, başta Başkanımıza teşekkür ediyorum. Bunun ötesinde, bugünkü raporlar üzerinde yapılan mülahazalara katılan değerli vekillerimize teşekkür ediyorum. Yine, Adalet Bakanlığımızdan başta Müsteşar Yardımcımız Basri Bağcı Bey’e, yine Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdür Yardımcısı Burhanettin Eser Bey’e ve Fatih Belviranlı Bey’e, ayrıca Tetkik Hâkim Handan Oruç Ömeroğlu Hanımefendi ve Daire Başkanımız Hasan Akçemiz’e teşekkür ediyor ve toplantımızı kapatıyor, hepinize saygılar sunuyorum.

Kapanma Saati:14.20

